

HAILGAN

Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed

*** KHUDBADDII XOGHAYAHA GUUD
X.H.K.S. MADAXWEYNAHA J.D.S.
EE 10 GUURADII KACAANKA 21
KA OKTOOBAR.**

*** Mashaariic dejin Beereed iyo
Xooleed.**

*** Af-Soomaaliga oo ku dhaqan
galay Culunta Siyaasadda**

*** Aqoon-isweydaarsigii Caalamiga
ahaa:— Soomaaliya iyo aqoonta**

U Halgan
Waxbarasho
Si Waxbarashadu
Halgankaaga
U Kordhiso

waxaa soo saara
GOLAHA DHEXE EE
XISBIGA H. K. S. BISHIIBA HAL MAR

GUDDIGA QORAALKA

MAXAMED AADEN SHEEKH /Guddoomiye

ABUUKAR MAXAMED XUSEEN (Ikar)/ Xoghaye

XUBNAHA GUDDIGA QORAALKA

Xuseen Maxamed Aadan

Rashiid Sheekh Cabdullaahi

Maxamuud Cabdi Cali (Bayr)

Cabdi Yuusuf Ducaale (Boobe)

QIIMAHA

Soomaaliya

Koobigiiba 2/= Shilin

Sanadkiiba 40 = / shilin oo kharajka Boostada ku jiro
Dumida Carbeed iyo Afrikada Bari

40/= shilin sanadkii oo kharajka boostadu
ku jiro.

Koonfur, bartamaha iyo Galbeed Afrika

\$17.00 sanadkiiba Kharajka boostadu ku ji-
ro.

Aasiya

\$20.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Yurub

\$25.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro

Ameerika (Waqooyi iyo koonfur)

\$30.00 sanadkiiba oo kharajka boostadu ku
jiro.

Tusmada

I DAYMADA

Toban Guugo Tolmoon.

II ARRIMAHA SIYAASADDA, DHAQAALAHA, IYO BULSHADA.

- Horumarinta Muruqmaalka xagga reer miyiga gaar ahaan qaybta beeraha. — M.P. Srivastva, Khabiir (ILO) » 5
- Mashaariic Dejin Beereed iyo xooled. — Cabdullahi Sh. Cali » 13
- Af-Soomaaliga oo ku dhaqan galay Culuunta Siyaasadda. — Cabdi Yuusuf Riyaali » 16
- Aqoon-isweydaarsi caalam ah — Cali Bile » 17

III NOLOSHA XISBIGA.

- Jaalle Siyaad oo la shiray Xoghayaasha Gobollada iyo Degmooyinka Qaarkood. » 19
- Jaalle Siyaad oo booqasho ku tegay gobolka Bay. » 19
- Booqasho saaxiibtinnimo. » 20
- Jaalle Kulmiye oo la shiray Xisbiyiinta gobolka Sh. Hoose. » 20
- Wafdi Golaha dhexe oo booqdey degmada Qoryooleey. » 21
- Shir lagaga wada hadlayey baabi'inta suuqa xaaraanta ah. » 21
- Guddoomiyaha Guddiga dhexe ee Baarista oo booqasho ku tegay gobolka J. Hoose. » 22
- Guddoomiyaha Hoggaanka Danwadaagaha oo tababar u xiray Shaqaale » 22
- Tababar shaqaale loo xiray. » 22
- Nashaadka Haweenka shaqeeyo. » 23
- Kormeerka wufuudda Golaha dhexe ee gobollada dalka. » 23

IV WARBIXINTA BISHA

- Jaalle Ismaaciil oo qaabbilay Wafdi Shiina ah. » 24
- Wasiirka Arrimaha Dibedda oo ka hadlay Qaram. Midoobe. » 25
- Aqoon-isweedaarsigii Saxaafadda Shaqaalaha Afrika. » 26
- Xogwarran ku saabsan dhibaataada Qaxootiga. » 27
- Doorashada Golayaasha Shacbiga iyo kan Deegaannada » 28

V HIDDAHA IYO DHAQANKA.

- Guud mar suugaanta Soomaaliyeed. — Axmed C. Xaange » 29

VI ARAGTIDA CILMIGA.

- Lahaanshaha Bulshadeed oo Qalabka wax soo saarka Hantiwadaagga. — Axmed I. Shabeel » 31

VII BUUGAAGTA IYO QORAALLADA

- Khudbaddii Xoghayaha Guud ee XHKS ee Toban guuradii Kacaanka. » 34
- Bibliyoogarafiyyaddii 3aad ee Halgan. » 39

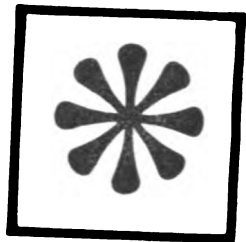
HALGAN

oo ku soo baxa afafka Soomaaliga
Carabiga iyo Ingiriiska

Telefon Lr. 720 51,74
S. B. 1204
Qolka Lr. 112
Guriga Ummadda
Muqdisho, JDS

CODKA RASMIGA AH EE GOLAH DHEXE EE X.H.K.S.
Bishiiba mar sannadka 3aad, Tirsigii 36—37—38aad Okt. Nof.
Dis 1979 Qiimaha waa 2/= Sh. So.

DAYMADA

Tobban Guuro Tolmoon

Toban sano ayaa ka soo wareegtay markii uu dalkeenna ka curtay kacaankii libineed ee 21ka Oktoobar 1969kii, Munaa-sabadaa toban guurada kacaankeenna waxaa dalka J.D.S. meel kasta oo ka mid ah laga sameeyey damaashaad iyo fantaasiya lagu xusayey maalintaa weyn ee taariikhda Ummadda Soomaaliyeed beddeshey, u furtayna waddo cusub ee horumar lagu gaarayo, isla mar ahaantaana lagu qiimaynayey guulihii iyo wax qabadkii kacaanka muddadii tobanka sano ahayd ee uu hoggaaminayey maamulka dalka.

Kacaanku wuxuu u dhashay inuu dadka Soomaaliyeed ka samata-bixiyo dhibaatooyinkii dalka ka jiray. Jaalle Siyaad oo ka hadlayey 26/12/1969kii ujeeddadii kacaanku u dhashay wuxuu yiri «Kacaanka ujeeddadiisu ma ahayn in xukunkii Madaniga ahaa lagu beddelo mid caskari ah, hase yeeshee, wuxuu u dhashay in Ummadda Soomaaliyeed laga badbaadiyo halaagii ka soo food saaray gudaha iyo dibaddaba uuna ugu wacnaa xukunkii dib u socodka ahaan».

Kacaanku isagoo ka ambaqaadaya ujeeddooyinkiisa ah in la dhiso bulsho casri ah oo dhan walba ka hore marsan, wuxuu soo saaray maalintii uu dhashay xaashidiisii kowaad ee uu ku muujiyey mabaadiidiisa saldhigga u noqon doonta Jadwal-hawleedka uu ku fulinayo waajibaaadka ballaaran ee uu isu hor-dhigay dhismaha dalka iyo daryeelka bulshada Soomaaliyeed.

Dadka Soomaaliyeed oo dhibaatooyin badan oo asaagii ka reebay ka soo gaareen xukunkii dib u socodka ahaa ee dalka maamulayey muddadii sagaalka sano iyo dheeraadka ahayd ee helitaankii xornimada ka dib, isagoo aan u kala harin yar iyo weyn wuxuu is garabtaagey kacaankiisa isagoo u arkaya inuu yahay kacaankii xallin lahaa dhibaatooyinka qallafsan ee dalka ka jira.

Kacaanku, tan iyo muddadii tobanka sano ahayd ee uu dalka hoggaaminayey, dadaal kalama hadhin siduu dhalan rog iyo isbeddel gun iyo baar ah ugu samayn lahaa dhan kasta oo ka mid ah nolosha bulshada dhan siyaaso, dhaqaale iyo arrimo bulsho.

Si loo dhiso bulshadii ku xusnayd mabaadiidii xaashidii kowaad, kacaanku wuxuu doortay 1970kii in lagu dhaqmo habka aayatiinka leh ee hantiwadaagga cilmiga ku dhisan wuxuuna qaaday tallaabo kasta oo suurto gelinaysa in dalka Soomaaliya laga hirgeliyo hab dhaqan bulshadeedka maanta aadamuhu u wada geeddiga yahay.

Si haddaba bulsho hantiwadaag ah loo dhiso, kacaanku

wuxuu abuuray Xafiiskii Xiriirka dadweynaha ka dibna 1973-dii isu beddeley Xafiiska Siyaasadda Madaxtooyada Golaha Sare ee Kacaanka (XS/MGSK),.

Xafiisku wuxuu si weyn u gutey waajibaadkii loo abuuray oo ahaa kicinta, abaabulidda, kor u qaadidda garaadka siyaa-siga ee bulshada midaynta iyo isbaridda xoogagga kacaanka ah iyo ee bulshada iyo uruurintooda, ku baahinta mabaadiida hantiwadaagga ah dalka oo dhan IWM.

Xafiisku wuxuu ku guuleystey gudashada waajibaadkaa kor ku xusan wuxuuna wadey xilkiisa ilaa uu ka dhashay XH. KS, 1dii Luulyo 1976dii.

XHK Soomaaliyeed oo ururradiisii bulshadu wada dhis-meen isagoo fulinaya siyaasaddii kacaanka wuxuu maanta hoggaaminayaa siyaasadda, dhaqaalaha, nabadgelyada iyo arrimaha bulshada ee dalka.

— Dhanka dhaqaalaha, kacaanku isagoo fulinaya siyaasadda madaxbannaanida dhaqaale, wuxuu qaramaayey 7dii Maajo 1970kii halbowlayaashii dhaqaalaha ee gacanta shisheeyaha ku jirey.

Waxaa la abuuray ilo dhaqaale oo fara badan sida beeraaley, kalluummaysi, Xiji IWM.

Waxay dawladdu gacanta ku qabatay ganacsiga gudaaha iyo dibadda, waxaa la sameeyey qorsheyaal horumarineed waxaa la hormariyey Caafimaadkii Xoolaha waxaa la dhisay Dekedo, iyo Kanaallo, waxaa la beeray dhul fara badan oo cusub iwm.

— Dhanka arrimaha bulshada, kacaanku wuxuu jideeyey waxbarashada dalku in ay noqoto mid dadweyne, loona siman yahay isla markaana wuxuu soo saaray sharci khasab ka dhigaya waxbarashada ilaa heerka dugsiga dhexe, isla mar ahaantaana waxaa olole yaal sano walba ah lagu qaaday dhismaha dugsiyo dalka oo dhan lagu baahshey si uusan ilmo Soomaal-ahi waxbarasho ugu seegin dugsi la'aan darteed.

— Waxaana tallaabo weyn oo horumar leh laga qaaday waxbarashada farsamada iyadoo maanta ay dalka ka dhisan yihiin macaahid sare farsamo oo qaarkood heer jaamacadeed yihiin.

Waxaa kaloo maanta dalka ka jira Jaamacadda Ummadda oo ilaa 11 kuliyaadood hoos yimaadaan. Waxaa kaloo intaa sii dheer machadka culuunta siyaasadda oo maanta laba kuliyaadood hoos yimaadaan.

— Mar kasta oo waxbarashada dalku heer kastaba ha noqotee sii ballaartaba, waxaa kaloo la sii ballaaranayey tirada macallimiinta oo maanta tuulo iyo meel kasta oo dalka ka mid ah ku baahsan.

— Dhanka daryeelka caafimaadka, kacaanku wuxuu xoogiisa saaray sidii dadka Soomaaliyeed caafimaadkooda loo baadin lahaa, waayo, dad caafimaad qaba ayaa dalkooda wax kala soo bixi kara.

Waxaa la kordhiyey tiradii Isbitaalada dalka iyadoo magaalada iyo tuulo kasta oo dalka ka mid ah laga dhisay Isbitaal iyo bukaansocod eegtooyin, waxaa kor loo qaaday tiradii iyo tayadii farsamo ee dadka ka shaqeeya caafimaadka, ilaa maan-

ta oo la soo gaarey heer ay takhtarro Soomaaliyeed sano kastaba kulliyad dalka dhexdiisa ah ka soo qalin jebiyaan horena ka bilaabaan waajibaadkooda ah xannaanada iyo daryeelka bulshada Soomaaliyeed.

Sidoo kale xilligan kacaanka waxaa horumar weyn laga gaarey nabad baahinta, iyo caddaaladda, waxaa heer sare la gaarsiiyey isboortiga iyadoo wasaarad u gaar ah loo dhisay, waxaa tiradoodu boqol jibbaarrantey shaqaalaha, oo naftooda loo dhisay, taariikhda markii ugu horreeysey wasaarad maa-musha shaqada iyo arrimaha bulshada.

Dhanka siyaasadda dibadda, kacaanka isagoo dhaqan gelinaya mabaadi'diisii siyaasadda dibadda ee ku xusnayd xaashidiisii kowaad wuxuu xiriir dibolamaasi, iskaashi iyo wax wada qabsi la yeeshay dalal fara badan oo ka mid ah adduun weynaha, gaar ahaanna dalalka Afrika, iyo Carabta, waxaana ka mid noqday Jaamacadda Carabta, iyadoo la tixgelinayo xiriirka, adag ee taariikhiga iyo degaanka ah ee weligoodba ka dhexeeyey Soomaaliya iyo dalalka carabta, kacaanku wuxuu taageero hagar la'aan ah u fidiyey dhaqdhaqaaqyada gobannimodoonka ah ee dunida gaar ahaanna kuwa Afrika.

— Waxaa dadaalkii kacaanka ku xorroobey Jabuuti waxaana kaalin wax ool ah ka qaadannay, nashaadka ha'ayada-ha dawliga ah sida ummadaha midoobey, midowga Afrika, Jaamacadda Carabta iyo ururka dawladaha dhexdhexaadka ah.

Sidaa daraadeed bay Soomaaliya xilligan kacaanka ah uga kasbatay adduunka sumcad iyo xushmaddii ay mudnayd.

Guulihii Soomaaliya ay gaartey tobankii sano ee maamulka waxaa lagu gaarey isku duubnida kacaanka iyo dadweynaha Soomaaliyeed oo tan iyo maalintii uu kacaanku dhashay ul iyo diirkeed ahaa.

Sidaa daraadeed baa dalkeennu maalin walba u qaadayaa tallaabooyin horukac ah, waxaana maanta oo kacaanku toban jirsaday la dhammaytiray ballan qaadyadii ku qornaa xaashidii kowaad ee kacaanka uuna ugu dambeeyey qodobkii ahaa in dalka laga sameeyo doorashooyin madaxbannaan waqtiga ku habboon, loona bandhigay shacbiga Soomaaliyeed, dastuurka qaranka ee lagu maamuli lahaa doorashooyinkaa,

25kii bishii Ogoosto 1979kii uuna boqolkiiba boqol in ku dhow dadka Soomaaliya ku cod bixiyey «Ogol dastuurka».

— Tallaabaaa iyada ah, waxaa ku xigi doonta doorashadii golaha shacbiga iyo golayaasha deegaanka oo noqon doonta bisha Diseember 1979ka, waxayna arrintaasi dhammaystir u noqon doontaa ballan qaadyadii kacaanka iyo baahinta dimoq-raadiyadda dadweynaha.

Halkaana waxaan ku Ebyi doonnaa toban sano oo halgan kacaan ah, waxaanuna bog cusub u furi doonnaa toban sanno oo laba kacayn halgan ah.

Xaqiijinta guulaha aan kor soo xusanay ma ahayn mid iyadu ahayd yoolka iyo bar tilmaameedka loo hayaanka yahay, hase yeeshee, waxaa weeye, jidkii lagu gaari lahaa yoolka isaga ah kaasoo ah, dhismo bulsho ka maran isku dul noolaad iyo kadeed dabaqadeed, kuna salaysan sinnaan iyo caddaalad ijtimaaci ah.

Arrimaha Siyaasadda Dhaqaalaha iyo Bulshada

HORUMARINTA MURUQMAALKA XAGGA REER MIYIGA GAAR AHAAN QAYBTA BEERAHA

(by M. P. Scrivasaava - ILO Expert)

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya oo Geeska Afrika ku taal waxay dabooley-saa dhul dhan 637,000 m², boqolkii 15.3 dhulkaa isaga ah wuxuu ku wanaagsan yahay Beerasha, haba u badnaato dhanka koonfureed laba webi inta u dhexeysa laakiin hal keliya ayaa waraab noqon kara.

Boqolkii 55 ayaa daaqa ku habboon, boqolkii 14na waa howd iyo deegaan, dhulka intiisa hartay weli si cilmiyey-san wax looguma sheegi karo waxaase la yiraahdaa waa qarax ama lama degaan. Dal-ku wuxuu leeyahay xeebta ugu dheer dawlada Afrika xorta ah (3200 Km).

MUUQASHADA (PHISICAL FEATURES)

Wuxuu ku fadhiyaa dhulka lagu sheego qaybta ka engega ah oomanaha ah (Semi-arid or arid) roobka ku da'a sannadkii meeliba meelbay ka duwan tahay, meelaha ugu yar-yahay waxaa ku dhaca 100 mm meelaha uu ugu badan yahanna waxaa ku dhaca 600 mm sannadkii.

Waxaa dhulka ka soo baxa waxaa u badan geed qodaxle, caws cayilan ee dhaadheer, geed qodaxle iyo caw caylin ee isku dhex baxa, geed-qodaxle alwaax iyo shidasho loo istic-mali karo, degaan iyo degaan engeg ku jiro.

CIMILADA (CLIMATE)

Waxaa jira afar (4) xilli:

Jiilaal, Gu', Xagaa iyo Deyr. Jiilaal waa bisha Jennaayo ilaa Abriil Gu' Abriil ilaa Luulyo, Xagaa Luulyo ilaa Sebtember, Deyr waa Sebtember ilaa Disember. Jiilaal waa xilli engeg dabeyshuna waxay ka timaadaa Waqooyi bari (Khabiiirka Qorsheynta Muruqmaalka, Waaxda Muruqmaalka, Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada).

Gu' sida badan boqolkii lixdan (60%) roobka sannadkii da'a wuxuu la socdaa dabeysha ka timaada koonfur galbeed, xagaaga raftiisu waa engeg inkasta uu xeebaha ka da'o roob yar, deyrta waxaa xilliga labaad ee roobka inkastuu muddo gaaban da'o.

DADKU SIDA UU DHULKA UGU BAAHSANYAHAY

Shacbiga Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed ayadoo laga ra'yi qaadanaayo tiro guud ee 1975 waa 3.5 mil.

yan. Qiyaas xoogga shaqada qaban kara, boqolkii 80 waa Beeraley iyo Xoolo Dhaqato, boqolkii 7 Warshadaha ayey ka shaqeeyaan boqolkii 13 halwaha maamulaha hay'adaha. Mar haddii dadkii badanaayo sektarka warshaduhuna uu yar-yahay, sektarka Beeruhu waxaa ku biiri doona mustaqbalka soo socda ee la odorsi karo.

AWOODDA :

Inkastoo Dalka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya uu ka mid yahay 29ka Dal ee dhaqaalahoodu adduunka ugu hooseeyo, laakiin weli, waxay awooday in ay bilawdo barnaamij horumarin oo u eg in uu u horseedayo waxa Dal-ku doonayo oo ay ka mid yihiin: Asagoo xallinaya baahida mudnaanta laad leh ee shacbiga Soomaaliyeed iyo in isku fillaansho gaarto sektorra badan ee dhaqaalaha suura gal ahaan, ka warbixin iyo falan.

qeyn yar ee sektar kasta waa la heli karaa halkana waxay u egtahay in loo baahan yahay daraaso ku saabsan baahida muruq-maalka ee sektar kasta ee dhaqaalaha - gaar ahaan sektarka reer miyiga (Beeraleyda, Xoolaleyda iyo Kalluumeysatada) oo daboolaya qiyaas boqolkiiba 80 shacbi Soomaaliyeed nolosheeda, saddex u dhig meelna daboolayn wax soo saar iyo boqolkii 95 waxa dibadda loo dhoofiyo.

Ayadoo la kordhiyo wax soo saarka cunnada kala duwan xagga sektorrada, beeraha iyo kalluunka isku filaanshihii la rabay in la gaaro badankiisu waa xallismayaa, Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya dagaalkeedi waa ka libkeenaysaa.

Waxyaabaha ka horreeya gool dhalinta mustaqbalka la odorasi karo waa in ay beddelmaan dhaqaalaha bulshada qiimaha isku dubbaridka iyo xubneysiga.

II. BEERASHADA

Horumarinta dhaqaalaha, beeruhu waa sektarka ugu kulul oo soo saaraya ila dhaqaale muruqmaal, suuqeynaayana badeecadaha iyo hawlaha ay sektorada kale soo saaraan. Isbeddelka weyn ee sektorka Beeruhu isla naftiisu wuxuusan qiimayneyn ballaarin xagga beeraha, hawlaha beeraha oo la wanaajiyo, waxa miraha beeraha iyo qalabka ta-cabka oo ayana isbeddela. Waxa ka yimaada isbeddelkaan waxaa laga baran doona aragti soo saarta hawlaha saleysan ee xagga tanka ay qaadan karto shaqada sektorka reer miyiga.

Horumarinta beeraha iyo xoolaha ay hadda ku sugan tahay waxaa lagu falanqeyyaa sida hoos ku kala baxsan :-

1. Kordhinta miraha beeraha,
2. Dhulka la tacbi karo,
3. Kala duwidda miraha beeraha,
4. Waxa soo go'a.

Fursad wax soo saarka beeraha lagu kordhiyo waa jirtaa

waxayse u baahantahay kala soobixid habaysan ee lagu dadaqo dhamaan dhulka soomaaliyeed 63.8da malyan ee hekart.

Ayadoo la raacayo qiyaasta Wasaaradda Beeraha dhulka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya wuxuu u kala qaybsan yahay sida soo socota :-

i) Dhulka	Saraacadda ku Habboon
ii) Dhulka	Daaqa Xoolaha ku Habboon
iii) Inta	Hartay

Malyan Hektar	Boq. inta
8.2	12.9%
28.8	45.1%
26.8	42.1%
63.8	100.0%

(Warka waxaa laga helay: Tirakoobkii 1977 C.S.O.G.Q.Q.)

a) DHULKA WAX LAGA BEERTO

Dawladda Soomaaliya waxay u aqoonsantahay khayraadka agagaarka webiga Jubba in uu yahay mashruuc ujeeddoyin badan oo la mideeyo.

Waxaa lagu wadaa in mashruucu uu u yeelandoono bannaanada webiga agagaarkiisa (Valley) iyo dhulka u dhowdhow webiga Shabeelle waxtar

wax ku ool ah, waxaa la filayaa in guulahaas fulin mashruucu ka imaan doonta ay furi doonaan ayna u hirgelin doonaan qiyaas dhan labatan (20) malyan ee hektar danwadaagta.

Waxaa misna la filayaa in qiyaas siddeed malyan oo ka mid ah 20ka malyan ay falliin geli doonta inta kalena loogu tala geli doono naaxinta xoolaha.

b) TIRADA MIRAHAA BEERAHAA

Awoodda dhulka beerista ku

wanaagsan waxaa loo kala ha-
beyn karaa ayadoo loo fiirinaa
yo cadadda dhulka la heli ka-
ro oo la waafajinaayo miraha
kala duwan oo ka baxa. Noo-
cyada dhulalka beerashada dal
ka Soomaaliya si wanaagsan
looma caddeyn laakiin waxaa
saldhig ahaan lagu kala qii-

meeyaa sida roobku ugu da'o.

Bacdamaa dhulka inta roob-
ku beerashada ahi ay ku xi-
ran tahay hadba sida xilligu
noqdo hadba tanka miraha
waxaa laga ogaan karaa waxa
ka soo baxa warhellada soo
socda:

**Tirada ama Tanka
Miraha Beeraha**

Dhulka Guud ahaan (000 ha)	Inta Waraabka ah oo la xukur- mi karo	(100 ha) inta roobka iyo fataha waraabkiisa
8,000	240	7,760

Ilaha: **WARBIXIN BAR-NAAMIJKA MAKIINADAYN-
TA BEERAHA 1975-78**

Waxaa la qiyaasay haddii la-
ga ambaqaado muruqmaalka,
suuqa kaydinta miraha fudu-
deynta amaahda qalabka bee-
raha lana raaciyo hawl
fududeeyayaasha (infrastruc-
ture) muhiimka ah haddeer la

heli karo in ku dhowaan 20,000
hek. la tachi karayo. Si kasta
ha noqotee qiyaastaan waa in
loo qaataa in la sameeyey aya-
doo aan tilmaan cad laga hay-
san awoodda suuqa iyo farsa-
mada.

NOOCYADA MIRAHA BEE-RAHA :

Miraha (dhulka hek.)	1979	1980	1981
Galley	27,336	40,417	40,817
Sisin	10,300	10,519	19,612
Bartis	1,981	2,023	2,041

Ilaha: **QORSHAHA HORU-
MARINTA SEDDEXDA SANO
1979/81.**

Libin ka keenidda noocyada
miraha waxaa laga shidaal
qaadan karaa ayadoo la tixge-

liyo qiimaha saafiga ah ee hal-
ka hektar laga helo ee lagu
gaari karo miraha sannadka
oo dhan kordha oo sababtana
la helo.

Aragtida dhulka iyo hawada

Inta Kiintaal ee la soo saarayo	1979	1980	1981
Galley	218,686	223,323	225,310
Sisin	41,202	42,075	42,450
Bariis Nooca «Baddy»	29,713	30,342	30,612

miraha kala duwan ee waqti-
ga la jooga dalka ka baxa ma
dabooli karaan baahida waxaa
na lagama maarmaan ah in la
wanaajiyo mustaqbalka soo so-
cda.

Tira yaraanta miraha beeraha
waxay tusmo u noqon kartaa
jiddii lagu gaari lahaa wax soo
saarka badan.

J) MIRAHA SOO GO'A

War halka ku saabsan kori-
mada miraha kala duwan ee
soo go'a 1972-73 waa la hubi
karaa laakiin xogta warshel-
ka (data) ma aha kuwa isu-
dhowaan ahaan la isu garab
dhigi karo.

Dhibaato kale ee falanqeyn-
tu waxay ka imaanaysa wax
yeelada xilliyada sida abaaraha
iyo wixii la mid ah oo aan odo-
rosi karin kuwaasoo si weyn
wax uga beddelayn himilada.
Ilaa hadda warhelka waxa la
soo saari doonaa sida lagu cad-
deeyey qorshaha horumarinta
ee seddexda sano 1979/81 waa
sida hoostan ku cad :-

Waa arrin muhiim ah in la
baaro faleyaasha (sectors) mas-
uulka ka ah heerka hoose ee
miraha beeraha kaasoo go'a,
haddiiba ay tahay in loo sa-
meeyo horumarinta beeraha
qorshe rasmi ahaan cilmiyey-
san, inkastoo miraha beeraha
ka soo go'aa ku xiran, hor iyo
horraan sidii hadba roob wa-
naagsani u da'o, haddana wa-
xaa baahi iyo hadba inta ay
suura gal tahay ballaarinta
waraabka. Yaraanta miraha
beeraha ka soo go'a waxaa
ayina u sabab ah in dhulku
ka dhibaataysan xagga nafa-
qeynta taasoo lagu xallin karo
isticmaalka bacrimiyaha dal-
ka ee caadiga ah «manures»
iyo kuwa bacriminta «fertili-
zers».

III. JAANGOYADA MUS-TAQBALK.

XEELADDA HORUMARIN-TA BEERAHA.

Warhelku (data) wuxuu muujinayaa in dhulka la beeray la badiyay waqtiyadan. Wax ee la soo dhaafay waxaa na loo qaatay ayadoo aan loo haysan warhel (any data) in qeyb ballaaran lagu tiriyey dhul aan waxba ka baxayn ama aan la beeran karin, qeyb daaq joogto ah, qeyb caws qeybaha la gorfeeyeyna tacab la geliyo. Sida la wada ogsoon yahay, ka dhigidda dhul nabaad guur u dhowaaday mid la beeran karo waa kharaj gareyn lacag badan ka sare maridda dhibaataada noocaasina waa awood u xadidan. Badanaaba kor u dhigidda wax soo saarka Beeruhu iyo dakhliga dadka beeraleyda ah waxay ka imaan kartaa (a) dhulka la beero oo la kordhiyo (b) miraha soo go'a oo la kordhiyo (t) noocyada miraha oo la beddelo ayadoo saldhig looga dhigayo kordhinta shaqaalaha iyo miraha soo go'aya. Arrimaha kor ku xusani waxay dhalinayaan isweydiin qoto dheer halka ay ku sugan tahay xaaladda horumarinta beeraha oo dusha u dhiganeyna reer guuraaga iyo kuwa reer guuraa iyo beeraley isugu jira iyo xoogga shaqaalaha ee dhaqaalaha xagga sektorka beeraha.

Aragtidan waxa kala doorasho leh : a)

a) Isku keenidda meelaha barwaaqadaha ee xadidan laga na dhigo beero waaweyn kuwaasoo wax looga shaqeeyo hab casri ah iyo farasameyen cusub, iyo ka faa'iideysiga waraabka, bacriminta iwm, waxay kor dhin karaysaa wax soo saarka beeraha iyo tinta kororta dhiirigelinta sha-

qada dadka suga barnaamijka reer miyiga, kuna caawinto sida dadka shaqada looga siin lahaa isla beeraha.

b) In la ballaariya wax soo saarka ayadoo la gaarsii-nayo Gobollada wax soo saarkoodu yar yahay. Labada aragtiba xagga gaaridda natiijo degdeg ah iyo xataa soo saarid shaqo siin kala duwan ee degmada reer miyiga mashruucan ballaaran waa suura gal in uu billowdo :-

1. In la hormariyo hab beerasho oo isugu jira xoolaha dhaqato iyo beeraley meelaha ugu habboon.

2. In la abuuuro wax soo saar ku saleysan warshadeynta miraha beeraha iyo hawlaha kaalinaaya ayadoo la tixgelinaya isku xirka saameynta badiyaha (multiplier).

3. In la helo iskudubbaridkan ugu wax oolsan horumarinta iyo tababaridda dadka cusub ee ku soo biira cunnada degdegega ah intooda badan iyo qaababka dejinta oo u soo saara ayaga shaqo noolashooda waxtar u leh.

IV. AHMIYADDA MASHAAKILKA (Magnitude of the Problem)

Dhulka wuxuu leeyahay ila

xoolo oo ku filan, haddii la raaciyo awoodda tixgelinta leh ee beeraha taas oo ah ahmiyadda koowaad dhaqaale beeraha ku saleysan sida Soomaaliya ka faa'iideysashada cilmiyeysan ee ilahaan waa unugyada muhiimka ah xagga horumarinta dhaqaalaha.

Dhulka waxaa kale ee uu taajir ka yahay digaagga, shimbiraha iyo kalluunka. Khayraadka oo la isugu keeno meelaha horumarinta ku wanaagsan waxaa ina gaarsineysaa isweydiinta ilaha muruqmaalka. Haddaba, Xeeladda Horumarinta waqtiyada soo socda waa in foorjignaanta la isugu geeyaa shaqa siinta dadka soo saarida iyo xooggaga shaqaalaha sektarada dhaqaale ee kala duwan gaar ahaan beeraha oo qabta awood horumarin.

Warhelladaas (data) la'aantood way adkaynaysaa in shaqo laga qabto baahida muruqmaalka ee sektarka reer miyiga. Si kasta ha noqotee, waa la isu dayey in wax laga qabto sidii loo qaadan lahaa dadka soo kordha iyo xoogga shaqaalaha xagga beeraha iyo hawlaha kale ee la xiriira.

SHACBIGA IYO XOOGGA

SHAQAALAH

Qiyaasta rasmiga ah ee shacbiga iyo xoogga shaqaalaha waa sida hoos ku qoran:

Sannad	Shacbi	Xoogga Shaq.
1971	3,878,000	1,621,000
1980	3,979,000	1,671,000
1981	4,082,000	1,714,000
1982	4,188,000	1,759,000
1983	4,279,000	1,805,000
1984	4,408,000	1,851,000

Shacbiga Soomaaliyeed qiyaas boqolkii 81 waa xoolaley iyo beeraley inta hartayna (19%) waxay ka shaqeeyaan warshadaha iyo hawlaha sektarada kale.

Korriimada dadka awgeed, iyo warshadaha yaryar ee sek-

tarka beeraha ku dhalanaaya iyo hawlaha la xiriira waxay dusha u ridan doonaan sida waqtiga soo socda la odorosayo, tirada badan ee shacbiga ku soo kordhi doonta iyo xoo-gagga shaqaalaha.

Wehelka (data) yar oo had-

deer laga heli karo ilaha beeraha wuxuu inoo sheegayaa isbeddelka la arki karo qaybaha shacbiga sektarada kala duwan. Isbeddelka weyn ee shaciba iyo xoogga shaqaalaha wuxuu ku cadyahay shaxda «1».

SHAXDA 1 — TIRADA DADKA EE LAGU QIYAASAY
SEKTARADU IN AY KA KALA QAATAAN 1980-84

Sektar	Qiyaas Korrimada dadka boqolkiiba 1979	Tirada lagu wado dadku inuu noqon doono 1979	Inta lagu wado in ay sannadkiiba dadka ku kordhayso	1980-84 inta shac- biga ku kordhaysa oon lagu talagalin waxba	1980-81 inta shac- biga ku darsamaysa ku talagalka dabadeed	1980-84 dhex-dhe- xaad inta sannad- kii shacbiga ku darsamaysa
(1)	(3)	(2)	(4)	(5)	(6)	(7)
Reerguuraaga iyo kuwa wax yar ka duwan	65	2520	1.7	222	—	—
Beeraleyda	15	582	2.2	57	258	52
Kalluumaysiga	1	39	2.2	5	36	7
Warshadaha iyo Hawlaha	19	737	4.9	199	199	40
	100	3,878	2.4	493	493	99

Isha (Source): 1. 120, Economic Transformation in a Socialist Framework - Jobs and Skills Programme for Africa - Addis Ababa 1977

2. Three Year Development Plan, 1979-81 State Planning Commission, Somali

Tirada inta ku kororta shacbiga sannadkii waxaa saldhig looga dhigay sahankii tirakoo. bka ee Dawladda Soomaaliyeed ay seddexda sektor ee dhaqaalaha ku sameysay - reer guuraaga, beeraleyda iyo dadka magaalooyinka ee warshadaha iyo hawlaha kale ka shaqeeya.

Cadadda shacbiga Soomaaliyeed ku kordhi doonta inta u dhexeysa 1980-84 waxay noqon doontaa 493,000. Sektarka reer guuraaga iyo kuwa marna guura marna deeggan waxaa ku kordhi doona 222,000 kuwa beeraleyda 67,000, kuwa kalluunka 5000, warshadda iyo hawlaha kale (reer magaa-

lka) 199,000. Haddii, ay tahay, qiyaas kale sida uu sheegeyso warbixinta «JASPA» maxaa yeelay xaaladda hadda deer dhulka daaqa ku sugan tahay iyo horumarinta dhabta ah ee xoolaha dhaqatada u baahan yihiin, dadka reer guuraaga ah waa in aan loo oggolaan inay intooda kasii baataan, kaasoo qaad, dhulka daaqa wuxuu xamili karaa ugu badnaan inta uu haddeer hayo. Marka 222,000 ee 1980-84 ku soo kordhi doonta waa in lagu tala galo in la qaabishiiyo beeraha ama kalluumeysiga ama sektarada warshadaha iyo hawlaha kale ee magaalooyinka laga qabto.

Halkaa waxaa jiri doona kor

riimo dhan 199,000 rimic ee sektarka warshadaha iyo hawlaha muddadaas waxayna ku noqon doontaa culeys haddii dadkaan dheeraadka ah shaqo laga siiyo sektarka warshadaha iyo hawlaha. Haddaba waxa yar ayaa ka suura gal ah in sektarkaani dadka reer guuraaga ah shaqo u helo. Dadka reer guuraaga ku kordhaa waa in shaqo laga siiyaa beeraha iyo kalluumeysiga. Waxaa la qiyaasay in sektarka kalluunku xamili kari doono in uu shaqo siiyo shanta kun (5000) oo isla kalluumeysatada ku kordhindoona 31,000 oo ruux markuu ugu wanaagsanaado 1984. Haddaba, waa xaa la qiyaasay in sektarka

beeruhu uu dusha u ridan doo-
no culeyska dheeraadka ah oo
ugu biiri doona inta isla bee-
raleyda ku saa'idda xoogaaga
yar ee lagu wado in sektarka
kalluunka ka qaato ma ahee.
Xaalka sidaan ah, waxaa iman
kara qiyaas 258,000 ee dad cu-
sub ah (reer guuraa ah) (67,000) (220,000 - 31,000) in
sektarka beeruhu u dulqaato
muddada u dhexeysa 1980-81,
fiiri shaxda 1 kolanka 6aad.

Falanqeyntaan weyn waxaa
kasoo baxaya in sektarka bee-
ruhu dusha u rito 52,000 qofood
sannad kasta kalluunkuna
7,000, warshaduhu iyo
hawlahaa kalena 40,000 oo
dheeraad ah haddeyba noqo-
neyso in dadka ku kordha reer

guuuraaga shaqo loo helo.
Laakiin culeyska dawladdu
waa sii saa'idi doonaa haddiiba
la doonayo in la dejiyo dad ka-
le oo reer guuraa ah kaba soo
qaad in ka badan korrimada
dabiiciga ah ee reer guuraaga.

59,000 sannad kasta oo ah
cadadda shacbiga ku soo kor-
dhaysa shaqo ka siinta sektar-
ka beeraha iyo kalluunka oo
kaliya, waxay u baahan doon-
taa istiilid weyn iyo hanti. Wa-
xaa yara xil culus ku ah dha-
qaalaha sidii shaqo looga siin
lahaa sannad kasta warshada-
ha iyo hawlaha kale 40,000 oo
qofood, 52,000na beeraha, 7000-
na kalluunka heer horumarka
haddeer la joogo.

Aragtidaas oo kale waxey ka

muuqaneysaa qaadashada xoo-
gagga shaqaalaha sektarada
kala duwan ee dhaqaalaha sida
ka muuqanaysa shaxda 2aad.

Ahmeiyadda uu u leeyahay
sektarka reer miyiga dhaqaala
ha dalka iyo ayadoo lagu han-
weyn yahay in sektarku soo
saaro wanaajin aad u weyn
xagga xaaladda shaqada, waa
mid aad u muhiim ah, hor iyo
horraan, in aqoon wanaagsan
loo yeesho xoogagga shaqaala
ha iyo xaaladda shaqo siinta
sektarka iyo ayadoo marka la-
baad, in la hindiso hab war-
hel uruurin (data collection)
sektorkaan looguna xirfadeeyo
saameynta shaqo siinta jaan-
gooyo kasta ee la qaato

SHAXDA 2aad: QIYAASTA SIDA SEKTARADU U KALA QAADAN LAHAAYEEN XOOGAGGA
SHAQAALAH 1980-84ta

Sektar	Xoogagga Shaqa- laha sida ay u kala qaybsan yihiin sannadka 1979	Inta lagu wado xoogga Shaqa- laha 1979	Inta lagu wado inay ku kordheysa xoogga Shaqaalaha	Korrimada xoogga Shaqaalaha dib u habeynta guda- heeda 1980-84	Korrimada Xoogga Shaq. dib u habayn- ta ka dib 1980 - 84	Korrimada xoogga Shaqaala- ha dhex-dhexaad ahaan sannadkii 1980-84 inta lagu jiro
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)
Reer Guuraaga iyo kuwa wax yar ka duwan	56	1,059	1.7	93	—	—
Beeraleyda	15	87	2.2	10	90	83
Kalluumeysatada	1	16	2.2	2	15	3
Warshadaha iyo Hawlaha kale	19	310	4.9	83	83	17
		1,472	2.4	188	188	38

Isha: War helka (Source) Qorsho Horumarinta Saddexda Sano 1979-81, Guddiga Qorsheynta
ranka Soomaaliya.

V. DHIBAATOOYINKA

Dib u agaasimidda go'aame-
ynta iyo Qorshaha oo la waa-
fajinaayo falsafadda hantiwa-
daagga ee dawladda waxaa loo
baahan yahay in garab socod-
siiyo dib u agaasimidda mud-
naanta warhel uruurinta (da-
ta collection).

Barnaamijka horumarinta
1974-78 wuxuu soo saarayaa in
bartilmaameedka ugu weyni
ee hawsha tirakoobku noqon
doonto «hawl joogto ahaan
doonto, horayna loo bilaabay»
(a) in la buuxiyo daldaloolaa-
da warhelka tirakoobka ee hab-
ka tirakoobka qaranka (b) in
la isku dubbarido lana lafagu-

ro lana ballaariyo inta uu da-
booli karo tirakoobka hadda
jira.

Gaaritaanka bartilmaameed-
ka wuxuu shaki lahayn in qa-
ar horumarin lagu gaaray laa-
kiin weli suura gal ma aha in
natiijadooda la isku haleeyo.
Dib u fiiri warhelka saldhigga

ah (data base) ee sekterada muhiimka ah ee dhaqaalaha hoostooda ayaa looga dooda.

Habka tirakoobka ee dalka Soomaaliya waa mid bilow ah. Habka tirakoobka ee waqtiga la jooga, si kasta ha noqotee, unuggilisa wuxuu ka abuurmay isla systemka una daboolay si horukac ballaaran ah waaxyo badan oo Dawladda.

Tirakoobka haddeer la heli karo weli waa ka fog yahay in uu u qalmo ujeeddooyinkii saldhigga baahida qorshaha. Daabicadda saldhigga ah ee tirakoobaha asagoo u baahan saldhig iyo ujeedo, inkastoo isku dubbaridka tirakoobka dhexe ee Guddiga Qorshaynta Qaranka waa isha keliya oo dhammaan akhbaarada dalka ka uruurisa, weli Wasaarado badan, Waaxyo, Wakaalado, Bankiyo iyo Wasaarado wax soo saara, waa falanqeeyaan weyna soo bandhigeen tirakoobkooda.

XOOLAHA IYO BEERAHA

Sektarka dhaqaalaha Soomaaliya ugu ballaaran haddii loo fiiriyo shaqo siinta iyo dakhliba waa kan xoolaha waxana soo raaca beeraha. Warhelka tirakoobka labadaan sektar ee dhaqaale aad buu u yar yahay una qaybsan yahay in uu ka bixiyo fikrad xoolaha iyo beeraha dalka sida ay ku yihiin. Warhelkaasi wuxuu gaar ahaan laga la'yahay beeraha iyo xoolaha iyo sektarada kale ee dhaqaalaha.

Sahammadii yaraa ee haggaggaa ahaa oo la gaarsiiday qoyaska reer guuraaga oo lagu helay xoogaa warhel (data) oon rasmi ahayn oo aan bixin karin inoo caddeeyn ama macnayn guud. Sidaas oo kale, sektarka beeraha lagama helin qiyaas inta ay soo saaraan xoogga tacabka beeraha iyo miraha,

inta dhul ay tacban, sida ama habka ay dhulka u haystaan qeybaha ay dhulka ka isticmaalaan iwm - waxay ka tari karaan shaqo bixinta, dakhliga lama heli karo.

Waxaa kaloo ayana xataa muhiim ah in loo helo meelaha kale ee ninka beeraleyda ahi dakhli ka helo. Natiijo ahaan, sektorada beeraha, muruqmaalka iyo shaqo siinta, tirakoobka laga heli karo waa yar yahay.

WARSHADAHA

Warhelka tirakoobka laga heli karo sektarkaan la dhihi karo waa ballaaran yahay waxaana u dhihi karaa waaiska fiican yahay, si kasta ha noqotee, warhellada muhiimka ah qaarkood ee taxalluqa shaqaalaha sida looga faa'iideysto, wuxuu qabto waxa ka soo noqda, xilliyada shaqa siinta weli lama heli karo.

Sektarada yar yar halka ugu yaraan boqolkii konto (50%) ee dhammaan shaqaala ha warshadaha (ha isku dubbaridnaato ama geysan isku-dubsi), waa shaqaale run ahaan intii kaalintooda fuliyo dakhligana dhaliya.

HAWLAHA LAGAMA MAARMAANKA AH

Waa muhiim in warhelka hawlaha muhiimka ah la heli karo ummaddaas, waa in la isu uruuriyaa lana falanqeeyaa lana kala dhigdhigaa si ay saldhig ugu noqdaan qorsheynta xeeladaha loo baahan yahay.

Hawlahaan waxaa ka mid ah Taccliinta nadaafadda, caafimaadka, biyaha iyo gaadiidka dadweynaha iwm. warhelka suura galka ah xagga kuwa kan haddii laga reebo waxbarasrada waxay ka tegayaan wax badan oo loo baahan yahay, gaar ahaan ilaa haddeer

sida reer miyiga sektorka reer guuraaga ama dadka faqriga ah oo la xiriira.

WARHELKA MURUQMAALKA

Daraasooyin badan ee xaaladda muruqmaalka ayaa la sameeyey laakiin natiijooyin kala duwan ayaa ka yimid. Sahan-kii 1971 ee ku saabsanaa muruqmaalka isugeyn shaqa siinta sektarada oo aan beeruhu ku jirin waxay ahaayeen 108,000 (waxaa ku jiray sektarada beeraleyda rayadka ah, xoolo dhaqatada, kalluumeysatada iyo kuwa kale). Beeraha dawladda waxaa lagu tiriyay qiyaas boqolkii toban (10%).

Sahankii la sameeyey 1975 wuxuu caddeeyay tiro oo beeraleyda ka baxsan tahay oo hayd 166,000 korriimadu waa qiyaas boqolkii 1.5 sannadkii.

Warhelka ku saabsan sektarka rayidka ah qeybta beeraha lama heli karo.

TALO XAGGA WARHEL URUURINTA

(Suggestion for date collection)

Aragtidaan, gaar ahaan xerada ilaa xoogga bani aadamiga, meesha sida la arkay, warheleka saldhigga ahi ino kaamka, odorosyada lagu saleeyay wahelkaas oon la isku halayn karin, Waaxda Muruqmaalku, Wasaaradda Shaqada iyo Arrimaha Bulshada, waxay qorsheysay in ay bilawdo barnaamijka soo socda xagga uruurinta warhellada (date collection) tirakoobka ee dhaqaalaha iyo dabicadda bulshada Ummadda Soomaaliyeed.

1. «Habka Furaha Warhelka» - (Key information system)

Habka warhel uruurinta waa

tab ama si sal ahaan dhowey-naya haddii loo fiiriyo meelaha la doonayo in wax lagu qabto, uruurinta akhbaarta muruq-maalka iyo dhaqaalaha, laba-duba waa, xagga rasmi ahaanta, iyo rasmi la'aanta sektor dhaqaale. Akhbaarta waa in laga soo uruuriyaa saldhigyo uu joogo qof khihrad u leh wax doonaya iyo meelaha laga doonayo.

Habkani wuxuu kaamilayaa ilaha hadda jira xagga akhbaar uruurinta (date collection). Himilada ballaaran ee habka waa :-

1. Inuu keeno akhbaarta looga baahan yahay qorshaha muruq-maalka ilaa heerka ugu hooseeya.

2. inuu ka keeno akhbaarta ku taxalluqda ilaha muruq-maalka meelaha looga baahan yahay ayadoo la waafajinaayo meeleynta iyo ballaarinta hawlaha wax fududeeya sida, caafimaadka, tacliinta, biyaha, gaadiidka, isgaarsiinta, iwm.

3. in la darso lana uruuriyo akhbaarrada ku saabsan waxyaaba ku dhex jira qaabka qorshaha muruq-maalka iyo ballaarinta barnaamijka.

4. in lago helo akhbaar xagga xerooyinka kuwaas oo dhaajinta habboon ee shaqa siinta iyo isla shaqada hadda jirta.

Aragtida gaarka ah ee habkaani waa tan, waana in ay ahaataa mid aan kharaj badneyn, si sahal ah lagu fulin karo, si heer wanaagsan loo saxay, xaqiijineysa waqti ahaan uruurinta akhbaarta ha no-

qdeen kuwa sektarada rasmiga ah ama kuwa aan hayn ee dhaqaalaha. Tani waxay caawineysaa abuuritaanka hab looga faa'iideysto xoogga shaqaalaha iyo akhbaarrada dhaqaalaha kuwaas oo haddii kale si ballaaran ayey dib ugu dhacayaan. Habkaani waa tiijaabada ugu dhib badan J.D.S. bacadamaa saldhigga tirakoobka hadda la heli karo uu liito uuna hooseeyo in badan ee dawladaha soo koraya.

2. SAHANKA XOOGGA SHAQAALAH

Sahanka xoogga shaqaalaha la soo jeediyey waa in uu soo saaraa akhbaarta lagama maarmaanka ah oo dalku uga baahan qorshaha dhaqaale iyo bulshada.

Akhbaarrada la soo uruuriyo waxay caawintaa qorshaha dawladda ee ku saabsan baahida iyo wax soo saarka (demand and supply).

Xoogagga shaqaaluhu waxay ka mid ah qof kasta oo shaqo dakhli ka hesha ama shaqo sugaysa warkaas ama deyaar u ah in ay shaqadeeda wax ku kasbato, si kale haddaan u eegno, xoogga shaqaaluhu wuxuu ka kooban yahay dadka shaqeyn kara oo dhan, ha shaqeeyo ama yeysan shaqeyn. Waa cabbirkaan dhammaan xoogagga shaqaalaha «dhaqaale ahaan shacbiga inta waxtarka ah» dhammaan dalka, waxtar marka la fiiriyo waxa ay faraha ku hayaan ama jiritaanka ee wax soo saarka dhaqaalaha baadeeco ama hawlo.

Tirakoobka xoogga shaqaalaha J.D.S. waa in la isu uruuriyaa marka hore, waana in uu tirakoobku akhbaarta u bixiya sida shacbigu ugu kala qeyb-

san yahay hawlaha kala duwan, lab/dheddig, da'da meesha waxbarashada guud ee farasamada iyo xirfadda.

Aragti gaar ahaaneed ee sahanku waa in ay ahaataa mid dorosta socdaalka degaan wareegga isla dalka gudahiisa.

3. ISKUDUBBARIDKA SHAQAALAH KU TAXALLUQA BEERAHA IYO HAWLAHA

ISKU XIRIIRSAN

Waxaa la soo jeediyay in la qaban qaabiyo hab diwaan gelin dadka doonaya in ay shaqooyaan beeraha iyo hawlaha beeraha la xiriira.

Ujeeddada saldhigga ahi waa in lagu tababarro dadka da'da yar oo shaqada heyn xeeladda isla shaqeynta, laga dhigo kuwo shaqada ku wanaagsan lagana dhaadhiciyo shaqooyinka horumarinta gudaha, tuuloo-yinka agagaarkooda.

Bartilmaameedku waa in laga hortago shaqaale yarida beeraha waqtiga xilliga, loona qaybiyo tababarka saldhigga ganacsiga qaarkii oo khuseeya dhaqaalaha reer miyiga si ay shaqo siin ugu qalmaan. Qorshaha horumarinta 1974-78 ee JDS wuxuu caddeeyey in uu dalka ka sii wadi doono hawlihii hore loo bilaabay.

a) in la buuxiyo daldalloolada warhellada ama tirakoobka ugu waaweyn dhammaan habka tirakoobka ee dalkii, b) in la iskudubbaridda, la lafaguro lana ballaariyo daboolidda tirakoobka hadda jira.

Inkastoo run ahaantii himilooyinka qaarkood la gaaray haddana daldalloolo ayaa weli jira.

Mashaariic Dejin Beereed iyo xoolaad

Cabdullaahi Shiikh Cali

Maqaaladan waxaan ka soo qaadnay qoraaladii laga Akhriyey Shirkii Horumarinta Reer Miyiga ee la qabtay, 1979kii.

Boqolkiiba in ka badan 70 ee dadka ku nool Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliyeed waxay ku kala fidsan yihiin dhulka banaan ee Oomanaaha ah ee dhir yar yar iyo geedo aan fara badnayn leh loona yaqaan (Safaana) waxayna badankoodu yihiin raacto reer guuraa ah. Dhulkaas oomanaha ah waxaa biyo siya laba webi joogto ah oo kala ah Juba iyo Shabeelle.

2. Iyadoo la eegayo duruufta adag ee ay keentay abaartii ba'nayd ee dhacay sanadihii 1973-74, waxay Dawladda Soomaaliyeed hirgelisay Mashaariic Dejin beereed oo dhinac kasta leh si xooladhaqatada reer guuraaga ah loogu kaalmeey lahaa si ay kaga bixin lahaayeen dhibaatooyinkii ay u soo jiiday abaartu, halkaasoo ay ku la'deen wixii xoolo ah ee ay lahaayeen ayna waayeen wax ay naftooda ku noolaadaan. Hawlaha dejintu waxay si xoog leh isugu rureen abuuritaan saddex Degaan Beereed oo laga dhisay dhinacyada webiyada Juba iyo Shabeelle ee mara Gobolka Koonfureed. Goobahaas dadka la dejiyey waxay yaaliin dhul waxtar u leh xagga beeraha marka laga shaqeeyo. Goobahaas waxay kala yihiin Kurtunwaareey, Sablaale iyo Dajuma oo si ay isku xiriiraan ugaga fogyihiin magaalada Xamar 150, 270 iyo 500 Km. Reer guuraaga waxa laga soo raray meelihii daaqa ahaa, badi ahaan Gobolka Nugaal oo ka mid ah Waqooyiga dala.

3. Goobaha Dejinta wa-

xaa laga leeyahay laba ujeedo, mid waa in reer guuraaga yeeshaan mustaqbal kii hore ka sugan iyo in dawladdu ay awood u yeelato in ay sameyso ilo cusub ee laga soo saaro cunto oo aad iyo aad loogu baahan yahay Meelaha dejintu waxay taabbaqaadka hore kaalin ka geynaa naayaan in la beero dhul waraab ah oo bedkiisu yahay 15.000 hikaar. Mashaariicda horumarinta beeraha waraabka iyo kuwa roobka ku baxa si gaar ah baa midba midka kale ugu xiran yahay.

Goob kasta oo dad la dejiyey waxaa kormeer maalmeed ku sameeya Maareeyaha Dejinta oo isaga ku-xigeenkiisuba mas'uul ka yihiin hawlaha mashruuca oo idil.

4. Mashruuca Dejinta waxaa gebi ahaan loo fidiyaa kaalmo farsameed si loo hubiyo in borograamyada horumarinta beeraha iyo xoolaha si haboon loo qorsheeyey loona fuliyey in fursad loo siiyo shaqaalaha meelahaas ka shaqeeya

iney tababarro helaan.

5. Mashaariicda Dejinta waxay leeyihiin faa'iido dhawr ah ee aan tirsimi karayn, waxaase ugu muhiimsan qoysaskii reerguuraaga ahaa oo loo beddelay mira soo saare.

Isbeddelkaasi siin maayo oo kaliya qoysaskaasi hab nololeed oo koodi hore ka sii sugan ee wuxuu u sii fududeynaayaa in si dhaqsi ah ugu soo biiraan bulshaweynta Soomaaliyeed. Kaddibna waxaa suurta gal noqonayso in lagu daro Mashaariicda Dawladda xagga barashada qorista, iyo akhriska, Caafimaadka iyo shaqaaleynta. Waa fursad ayaan haysan abaarta ka hore.

Ilaahaa cusub ee wax soosaarku waxay awood u siinaayaan Dawladda inay hesho kayd cunto ah oo la isku halayn karo ku'na filan baahida dalka oo dhan, marka dambana dhigma si looga gaashaanto sarac xumo kasta oo laga yaabo in abaari waqtiyada soo socda keenta.

Abuuritaanka saddexdaas xero waaweyn ee dadka la dejiyey wuxuu ku samaynayaa isbeddel nolosha dhaqaalaha

iyo hiddaha ee dhul ballaaran ee dalka ka mid ah.

6. Dadka ku nool goobaha dejinta: Dadkaasi waxay tiradoodu gaareysaa 6000 Qof oo la kala dejiyey saddexda goobood, kuwaasoo kala ah Dajuma 26000 qof, Sablaale iyo Kurtunwaarey 17000 qof mid-diiba.

Xagga da'da waxay u kooxaysmaan sida tan: 39% ee wadarta dadka la dejiyey waa kuwa jira 14 sano iyo ka hoose (sanad dugsiyeed), 50% na waxay da'doodu u dhexeysaa 15 ilaa 60 sanó. Kooxdani ayaa ah xoogga shaqeeya;

7. Dadka xerooyinka la dejiyey waxay u kala qaybsamaan beel beel waxaana beel kasta ka madax ah beeldaajiya. Beeshu waxay ka kooban tahay 400 qoys waxayna u sii qeybsantaa laba Bulsho laba laba boqol qoys ah oo mid kasta uu ka madax yahay bulsho wade. Bulsho waxay u kala baxdaa laba bir jeex oo midkiiba 100 qoys ka kooban madaxna uu ka yahay kalawade. Iyaduna waxay u kala sii qaybsantaa laba Cudud oo ka kala kooban 50-50 qoys waxaana mid kasta ka madax ah taakuliye.

Qaybta ugu yar ee Ururku

waa xubin oo uu ka madax yahay dabshide kana koobanta 10 qoys.

8. Mabda'ahaan qayb kasta waxay leedahay Guddi hawlaha fuliya lehna ergooyin tixan ilaa guddiga maamulka oo ka koobma dad ka socda beesha, madaxa Booliska goobta, hawladeennada Waxbarashada iyo Caafimaadka, Diiwaangeliye, Hawlwadeen ka socda Hawlaha Guud iyo mid qaabilsan horumarinta. Guddiga waxaa u madax ah guddoomiye goobta joogta (Hawladeen ka socoda Wasaaradda D/Hoose, iyo H. M. Xoghaya-ha XHKS ee goobta, Maareeyaha Beerta, Hawlwadeen ka socda W. Beeraha).

Maamulka iyo go'aan garridda waxaa tiir u ah wada oggolaanshada iyo wada tashiga. Hoggaaminta wax ku oolka ah waxay ka soo fushaa Sare. Iminka aan joogno Mashruuca waxaa loo maamulaa si beerdawladeed ahaan ah oo ay ka shaqeeyeen xooggag shaqaale Lixaad leh.

BAARISTA GOOBAHA DEJINTA:

9. Saddexda meel ee dejinta waxaa ka beeran dhul ku dhow laba kun hiktaar oo qay-

bi tahay waraab qaybta kala-na roobka ku baxda. Kurtunwaarey waxaa waxaa ka beeran dhul badkiisu gaaraayo 825 hiktaar, Sablaale 640 hiktaar Dajuma 500 hiktaar ku dhawaad. Dhulka waraabka ah ee ka beeran saddexda goob ee dejinta waxay isku dhan yihiin 1242 hiktaar; dhulka beeran ee roobka ku baxana waxay isku dhan yihiin 730. Si kale haddii aan u sheegno 63% ee wadarta badka dhulka waxaa lagu beeraa habka waraabka inta soo hartayna oo ah 27% habka roobka ku baxa.

10. Goobta Dejinta Dajuma waxay dhibaato kala kulantaa carrada badda oo dhulka fidsan iyo khasooyinkii dadkii ka soo rogmaday wabiga Shabeele bishii Nofembar 1977. Hawlihii horumarinta dhulka cusub ee waraabka ah ee ka socday Mashruuca Dejinta ee Dajuma waa la joojiyey ilaa ay ka dhammaanayaan hawlaha horumarinta ee ka socda Hombo Burgaan, markaasoo dadka hore loo dejiyey Dajuma badankooda la sii dejin doono Mashruuca dejinta ee waraabka ah ee Tuulada Hombay, Jilib, Gobollada Koonfur-reed. Dhulka hadda ka beeran Dajuma wuxuu bedkiisu gaarayaa 500 hiktaar, in ku dhaw 480 hiktaar wuxuu ku baxaa roobka, 20 hiktaarna waa waraab waxaana lagu beeray khudaar.

11. Beerista Kurtunwaarey: dhul badkiisu gaaraayo 825 hiktaar ayaa laga beeray Kurtunwaarey bishii Luuliyo 1979; 725 hiktaar waa waraab 100 hiktaarna wuxuu ku baxaa roob.

Dhulka lagu beeray bariiska wuxuu bedkiisu gaarayaa 120 hiktaar oo la mid ah 16% ee dhulka waraabka ah, galaydana waxa lagu beeray dhul dhan 358 lana mid ah 49%

ee dhulkoo dhan; khudaarta iyo fawaakihdana waxa lagu beeray dhul dhan 146 hikaar lana mid ah 20% ee wadarta dhulka.

Dayrtii dhaweed 1978/1979 dhulka waraabka ah ee la beeray wuxuu bedkiisu dhammaa 400 hikaar. Iskucelcelinta wax-soo-saarka ee Kurtunwaareey ay gaartay wuxuu ahaa 25 kintaal kihtaarkiiba ee bariis ah; 7.2 Kintaal hikaarkiiba oo gallay ah iyo 1.21 Kintaal hikaarkiiba oo sisin ah.

Lifaayada shaxda ah waxay tusayaan Qaabka Beerista Dallagyada ee saddexda xero dejinta muddadii 1977-1979. Dhulka la beeray xilliyadii gu'ga iyo dayrta sannadkii 1977 wuxuu debkiisu dhammaa 622 hikaar, sanadka sanadkii 1978 kuna wuxuu ahaa 734 hikaar. Dallagyada ugu badan ee la beeray labadaa sano waxay ahaayeen gallay iyo sisin. Bariisku wuxuu ku yeelanayaa kaalin muhiim ah Qaabka Beerista ee xilliga Gu' 1979 (120), Laakinse dhulka bariiska lagu beeray labadii sano tagey bedkiisu kama badnayn 40 hikaar.

Isku celcelinta soo saarka bariisku wuxuu ahaa 9.5 kintaal hikaarkiiba sanadkii 1977, dayrtii 1978 wuxuu sii gaaray 25 kintaal hikaarkiiba. Isku celcelinta soo saarka gallayda wuxuu ahaa 3 kiintaal hikaarkiiba sanadkii 1977; sanadkii 1978 kuse wuxuu sii gaaray 13 kintaal hikaarkiiba.

Dhulka lagu beeray jaadadka kale ee dallagyada, wadarta iyo isku celcelinta wax-soo-saarka waxay ku tusmaysaan yihiin shaxda:

12 Goobta Dejinta ee Sablaale, dhulka waraabka ah ee

la beeray xilligii gu'ga ee 1979 wuxuu badkiisu dhan yahay 490 hikaar. Waxyaabaha dhulkaa lagu beeray waxaa u badanaa bariis. 238 hikaar liin, 200 hikaar 51 hikaar waxa lagu beeray khudaar iyo fawaakihi. Dayrtii dhaweed hikaarkiiba waxa laga helay 9 kintaal bariis Sisinta waxa lagu beeray dhul dhan 200 hikaar.

13. Dallagga laga soo saaro Goobaha Dejinta qayb ka mid ah waxa isticmaala goobahaas, qaybta kalana lagu wareejiyaa Wakaaladaha u xilsaaran. Khudaarta iyo fawaakihi waxasi ay u dhan yihiin laga isticmaala Goobaha Dejinta, dayrtii aan soo dhaafnay mooyee oo in Basal laga iibiyey ganacsatada jilkada wax ku gata. Laakiinse xil-

ligan aanu joogno iyo xilliyada imaan doono waxa la beeri doonaa dallagyo loogu tala galay ganacsi ahaan. Waxa loola jeedaa dallagyo ganacsi loogu tala galay oo aan quud loogu tala gelin; iyadoo la eegayo faa'iidada halkaas ka imaan karto.

14. Xoolaaha Qorshe ku saabsan wanaajinta xoolo dhaqidda ayaa laga hirgeliyey goobaha dejinta. Tirada xoolaha lagu xanaaneeyo saddexda goob ee dejinta waxay tahay 1100 neef.

Kurtunwaareey, Sablaale iyo Dajuuma xoolaha kala joogo waxay kala yihiin 365 neef, 325 neef iyo 372 neef. Xoolahaas waxay u' kale baxaan sida soo socota:

	Sablaale	Kurtunwaareey	Dajuuma
Saco	208	143	169
Weylo	94	88	129
Dibiyo Waaweyn	6	2	12
Dibiyo Yar yar	17	137	87
	325	365	392

Qaar ka mid ah lo'da boolan oo caano fiican lahayn waa la iib geeyaa. Tirada xoolaha lagu xanaaneeyo Kurtunwaareey iyo Sablaale waxaa la garsiinayaa 500 neef xeradiiba. Hoosoyin kale soocon baa loo dhisayaa lo'da irmaanka ah iyo kuwa guran.

Mashaariic ku saabsan isku dhafka xoolaha ayaa la hirgeliin doonaa iyada oo la isticmaalayo dibia sagimi. Qorshuhu wuxuu yahay in laga faa'iideysto saalada xoola-

ha iyadoo laga soo saarayo biyo-gaas loo isticmaali karo cunto karin iyo siraaheynta gu'ryaha ay ku nool yihiin dadka la dejiyey. Waxaa kaloo laga soo saaray bacrin waxtar u leh nafaqeynta ciidda.

Guud ahaan waxaa xerooyinka dejinta ka hirgeli doona Mashaariicyo isugu jira beero iyo warshado si loogu qaado dakhliga dadka la dejiyey waxayna kaalin ka geysan doonaan horumarinta xerooyinka.

Af Soomaaliga oo ku dhaqan galay Culuunta Siyaasadda

CABDI YUUSUF RIYAALI

Guud ahaan, afku waa adeegga bulshada ee is-gaarsiinta iyo is-dhaafsiga aara'da, waana qalabka gudbiya fakaraada dadka una gudbiya da'da ka dambaysa. Afku waa diyaalektikada ka soo dhex baxday xiriirka ka dhaxeeya qofka iyo dabiicadda, iyo xiriirka dhexmara laba qof. Haddii aynu ka eegno dhinaca taariikhda adduunka, waqtiga haatan la marayo, wuxuu ku caan yahay isbedelka kacaameed ee bulshada, teknikada iyo cilmiga. Duruuftaas casriga ahi waxay khasab ka dhigtay in afka qofku ku hadlo horumar ka gaaro xagga eray bixinta si uu u macneeyo isbeddelkaas casriga ah. Warqaddani waxay si kooban u tilmaamaysaa horumarka eray bixinta af-Soomaaliga, si loo cabbiri karo fakaraadaha kakan ee munaqaasho u badan.

Waqtigii ka horeeyey qaybsigii ee dadka Soomaaliyeed ku noolaayeen qaabab kala nooc ah, oo ahaa habkii dhib iyo dheef wadaagga (Communal mode), waqtigaas horumarka eray-bixintu wuxuu la socday horumarka bulshada oo dhinac kasta ah, wuxuuna ka fillaa qaabkii dabeecadeed ee waqtigaas jiray iyo degaanka bulsho ee ay ku noolaayeen.

Markii diinta Islaanku soo gashay dalka, dadka Soomaaliyeed waxay qabatimeen ereyo iyo fikrado carbeed, isagoo afka sarabigu noqday af caalami ah.

Isticmaarkii gumeysigu wuxuu hakiyey horumarka af-Soomaaliga. Hase ahaatee,

halgamadii ka soo horjeeday gumeysiga ee uu hoggaaminayey horseedkii dhaqdhaqaaqii daraawiishta Sayid Maxamed Cabdulla Xasan, wuxuu qayb xoog leh ka qaatay soo noolaynta Af-Soomaaliga — gaar ahaan suugaan gabayeedka.

Casrigaas xamaasadda wadaniyaadu xoogga lahayd waxay qayb libaax ka qaatay horumarinta eray bixinta siyaasiga ah. Xisbiyadii siyaasiga sida (SYL) waxay soo jiiteen dad gabayaa ah, Qoraa ah iyo dad badan oo aqoon u leh hiddaha iyo dhaqanka iyadoo dadka wariye-yaasha ah ee idaacadahu ay qayb wax ku ool ah ka qaa-teen horumarinta Af-Soomaaliga.

Kacaankii 21ka Oktoobar 1969kii, wuxuu si weyn u adkeeyey inuu ballaariyo, xiddadana u aaso eray bixin ku filan ururrada bulshada iyo abaabulka siyaasiga ah ee dadweynaha Soomaaliyeed. Dhammaan khibradahaas iyo kuwa kala oo la xiriira waxay Soomaaliga fursad u siiyeen in lagu isticmaalo qaabab cusub oo kakan, Afka Soomaaligu wuxuu si degdeg ah u hantiyey eray bixinta teknikada ah oo siyaabo kala gooni ah loo isticmaali karo, sida.

B) Abuuritaanka erayo cusub oo ka soo unkaama eray bixinta dhaqameed.

T) Isticmaalka erayada caanka ah ee laga dhex helo weedhaha laguna qabatimo waxayaabo cusub.

J) Erayada duqoobay oo lagu isticmaalo hadal maalmeedka, guud ahaan iyo eray bixinta ka soo dhexbaxda erayo la isku daray, oo loo isticmaalo si gaar ah.

Waqtigan aynu maraynu afka Soomaaligu ma gaarin heer si cilmi ah uu isu taago, erayada qaarkood waxay mareen bedelaad, baa-bi'in iwm. Sida «Hawl iyo Hantiwadaag» oo hore loogu yaqaanay erayga ingiriisiga ah «Socialism» maantana erayga «Hantiwadaag» oo kaliga ayaa loo yaqaannaa waxaa kale oo jira erayo ingiriisiga ah oo wali aan helin erayo af-Soomaali ah oo u dhigma, sida «Concept and View». dadka aqoonyahannada qaarkood waxay u kala isticmaalaan «Aragti» inay u dhiganto «Concept» erayga «Fikrad» isna u dhigmo «view», hadii aynu ka eegno sida uu wargeyska «Halgan» ee ah codka rasmiiga ah ee Golaha Dhexe ee XHKS, iyo Akaademiya Tababarka siyaasadda, ay u isticmaalaan erayada kala ah «Aragti» oo u dhiganta «Theory» iyo erayga «Fikrad» oo u dhigma Idea» sidaas oo kale waxa iyana wali aan la gaarin in la sameeyo erayo u dhigmo kuwa ingiriisiga ah oo badan, ayna ka mid yihiin; reproduction, concentration, circuit, realization, synthesis iwm.

Waxaa jira in hay'adaha dawladda qaarkood iyo kuwo gaarka ahba ay isticmaalaan erayadaas maalin walba, waxay soo saaraan tarjumad erayo badan, laakiin waxaa dhi-

man, tarjumad cilmi ah oo erayadaas macnahooda dhaameeya.

Waayo-aragnimada laga helay 19kii sannadood ee dalku

xorta ahaa, gaar ahaanna, 10kii sannadood ee Kacaanka iyo isbeddelka waxay muujisay in horumarka iyo isbeddelka af-Soomaaligu gaaray aanu

ahayn mid ku yimid arrimaha la xiriira doonista kooxo yar ama qof, laakiinse ay ka timid habka dhaqan-dhaqaale ee dalku u jeedo in uu qaato.

Aqoon-Isweedaarsi Caalami ah

— CALI BILE —

Tobanguuradii Kacaankii 21ka Oktoobar waxay ahayd mid mudan qaddarin gaar ah. Sidoo kale dabbaldegayadii kal hore waxaa lagu marti qaadey khubaro ku kala nool dalalka adduunka.

Hase yeeshee, si xusid gaar ah loogu sameeyo 10guuradda, waxaa misna marti qaad noo fidiyey khubaro caan ah oo ka soo qayb galay aqoon-isweydaarsi caalami ah oo loogu magac darey «Soomaaliya iyo Adduunka».

Si loogu fududeeyo hawlaha soo bandhigga mawduuca waxaa loo sii qaybiyey qodobaha kala ah:

- 1) Isbeddelka Kacaaneed
- 2) Aaya ka talinta iyo is afgaran waaga geeska Afrika.
- 3) U diyaar-garowga shirka caalamiga oo lagu derso Soomaaliya.

Guddoomiyaha Hoggaanka Iydeoloojiyadda ee XHKS, J/le Dr. Maxamed Aadan Sheekh ayaa ka furay 15kii bishii Oktoobar aqoon-isweydaarsiga caalamiga ah, Hoteelka Juba Muqdisho.

Khudbaddiisii furitaanka Jaalle Maxamed wuxuu mahad-

naq u jeediyey dhammaan khubaradii ka soo qayb gashey aqoon-isweydaarsiga caalamiga ah wuxuuna ku booriyey in ay dersaan waaya-aragnimada Kacaaneed ee dadka Soomaaliyeed si ay ugu bandhigaan adduunka.

J/le Maxamed wuxuu intaa raaciyeey in uu aqoon-isweydaarsigu fursad u siinayo khubarada si ay u dhuuxaan isbeddelka Soomaaliya ay gaadhey tobankii sano ee Kacaanku dalka maamulaayey.

Guddoomiyaha Hoggaanka arrimaha Dibadda J/le Axmed Maxamuud Faarax oo isna halkaa hadal ka jeediyey mu-naasabada furitaanka wuxuu sheegey in aqoon-isweydaarsiga caalamiga ahi uu faa'iido weyn u leeyahey dadka Soomaaliyeed.

Aqoon-isweydaarsigu wuxuu ku socdey jedwalkii loo dejiyey waxaana guddoomiye ka ahaa hawla-socodsiinta, Guddoomiyaha Hogganka Ideoloojiyadda ee XHKS J/le Dr. Maxamed Aadan Sheekh.

Mawduucyada looga dooday waxaa ka mid ahaa hirgelinta Af Soomaaliga dhinaca cilmi-ga, baadhista, xisaabta, siyaasadda iyo taariikhda iyo horumarka laga gaadhey.

Martigaadka loo fidiyey khubarada ka qayb gashey aqoon-isweydaarsiga ee wadamada dibeda ka yimid waxaa loo tixgeliyey aqoon-yahannadii horey wax ugu qorey Soomaaliya iyo kuwa isku taxalujiya arrimaha Afrika guud ahaan amaba qaybo ka mid ah.

Gebi ahaan waxaa fursad u yeeshay oo ka soo qayb galey ilaa 60 aqoonyahan oo ka yimid Afrika, yurub, Aasiya iyo Ameerika.

Aqoon-isweydaarsiga caalamiga ah oo uu qaban qabiyey wargeyska «Halgan» ee XHKS wuxuu ku socday jadwalkii loogu tala galey 15kii ilaa 20kii bishii Oktoobar 1979.

Martidii ka qayb gashey waxay booqdeen Gobolka Shabeelada Hoose, halkaasoo ay ku arkeen xeryaha loo dhisay qaxootiga ka soo cararey gumey-siga madow ee xabashida, waxay kaloo booqdeen degmada iskaashatada ee Kurtunwaarey ee ka mid ah goobihii loo dhisay dadkii ku tabaaloobey abaartii dabadheer.

Gebi ahaan waxay aqoon-yahannadu u kuur galeen fursadna u yeeshen in ay arkaan horumarka ay Soomaaliya gaadhey tobankii sano ee Kacaanku Maamulaayey.

SAXID

Akhristayaasha qaayaha leh ee sida tooska ula xirii-ra Wargeyska Halgan ee Cadad walba, waxaan uga cudur daaraneynaa, in tirsigii 34—35aad ee bisha Agoosto— Set. 1979, ee si is dhaaf ah ugu soo baxay, qeybtii Dastuurka J.D.S., Qodobbada 60 — 61aad, loona akhristo sida hoos ku qoran :

QAYBTA AFRAAD

QAABKA DHISMAHA QARANKA

GOLAHA SHACBIGA

Xubinta Koowaad

NIDAAMKA IYO HAWLAHA GOLAHA SHACBIGA

Qodobka 60aad

(Awoodda sharci dejinta)

Awoodda Sharci dejinta Jamhuuriyadda Dimoqaraadiga Soomaaliya waxay gaar u tahay Golaha Shacbiga

Qodobka 61aad

(Awoodda Sharci Dejinta)

1. Golaha Shacbigu wuxuu ka kooban yahay Xildhibaanno dadweynuhu ku soo doortay madaxbannaani, toos iyo qarsoodi.
2. Xilka Xildhibaanada Golaha Shacbiga waxaa loo dooran karaa qof kastoo Soomaali ah oo da'diisu ay gaartay 21 sano. Sharciga ayaa xaddidaya xaaladaha qofka aan la dooran karin.
3. Tirada Xildhibaanada, Shuruudaha iyo habka doorashada waxaa tilmaamaya sharci gaar ah.
4. Madaxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya wuxuu u magacaabi karaa Xildhibaanada Golaha Shacbiga ilaa lix qof oo laga dhex doorto dadka si gaar ah ugu soocmay goobaha cilmiga, adabka iyo fanka, ama leh qiimo sare ee Waddaninimo.

NOLOSHA XISBIGA

Jaalle Siyaad oo la shiray Xoghayaasha Gobollada Degmooyinka Qaarkood

Xoghayaha Guud ee XHKS, Madaxweynaha Jamhuuriyadda dimoqraadiga Soomaaliya Jaalle Maxamed Siyaad Barre, wuxuu habeenkii bishan Oktoobar 2da ahayd xarunta Madaxtooyada kula shiray Xoghayaasha guddiyada xisbiga ee Gobollada iyo Degmooyinka qaarkood.

Khudbad uu Jaalle Siyaad munaasabaddaa uga jeediyey mas'uuliyiinta, wuxuu ugu horrayntii ugu bogadiyey sidii wanaagsanayd ee ay uga maamuleen gobollada iyo degmooyinka hawlihii laxaadka lahaa ee la xiriiray aftidii dastuurka waddaniga ah ee dhawaan ka hirgalay dalka Jamhuuriyadda dimoqraadiga Soomaaliyeed,

taasoo uu Xoghayaha Guud ku tilmaamay inay ahayd mid muujisay bisaylka siyaasadda ee ay gaartey Ummadda Soomaaliyeed.

Jaalle Siyaad oo ka hadlayay dabbaaldeggii sannad guuradii tobanaad ee Kacaanka Oktoobar, wuxuu sheegay inay munaasabadaasi weyn tahay looguna muujin doono Ummadda Soomaaliyeed wax qabadkii Kacaanka tobankii sano ee uu dalka majaraha u hayey, sidaa darteedna loo baahan yahay in si weyn loogu diyaar garoobo.

Xoghayaha Guud wuxuu kaloo xoghayaasha guddiyada xisbiga ee Gobollada iyo Degmooyinka ku baraarujiyey xilka iyo waajibaad.

ka ballaaran ee ka saaran fulinta sharciada dalka, isla markaana ay sii xoojiyaan midnimadooda iyo iskaashigooda Jaallanimoo.

Xoghayaha Guud Jaalle Siyaad isagoo ka hadlaya hirgelinta caddaaladda dalka, wuxuu sheegay inay tahay caddaaladdu asaaska nolosha bani'aadamka lana barbardhigi karo waxyaabaha lagama maarmaanka u ah nolosha aadamiga, sidaa awgeed ay lama huraan tahay in la sii xoojiyo caddaaladda.

Ugu dambaystii wuxuu Jaalle Siyaad ku boorriyey inay si xilkasnimo leh u gutaan waajibaadkooda iyagoo wax kastaba ka hor marinaya danta guud ee dadweynaha Soomaaliyeed.

Jaalle Siyaad oo booqasho ku tagay gobolka Bay

Xoghayaha Guud ee XHKS Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Maxamed Siyaad Barre, oo booqasho hawleed ku tegey Gobolka Bay, wuxuu sagalkii bishan Noofembar magaalada Baydhabo shir kula yeeshay guriga Madaxtooyada guddiga Xisbiga ee Gobolka, kan degmada, Madaxda Laamaha Dawladda iyo ururrada bulshada.

Hadal uu shirkaas ka jeediyey Xoghayaha Guud wuxuu masuuln.

taas uga warramay xilka iyo waajibaadka ballaaran ee ka saaran sidii horumar dhan kasta ah loogaarsiin lahaa gobolkaas, taasoo uu Jaalle Siyaad sheegay inay ku immaan karto iyagoo mideeya muruqooda iyo maskaxdooda, meelna uga soo wada jeesta fulinta hawlaha Qaranka.

Xoghayaha Guud wuxuu sheegay in kacaanku uu u dhashay horumarinta danaha bulshada Soomaaliyeed iyo taa-

kuleynta beeraaleyda dan yarta ah sidaa daraadeed mar haddii dadweynaha Gobolka Bay u badan yihiin Beeraaley ay waajib adag ku tahay in ay ku dadaalaan kor dhinta tacabka iyo wax soo saarka Beeraha.

Wuxuuna Jaalle Siyaad ugu baaqay madaxda iyo dadweynaha Soomaaliyeed ee ku dhaqan Gobolka Bay in ay laba-laabaan wax qabadkooda iyo Iskaashigooda si loo xaqeejiyo himilada ay Ummadda Soomaaliyeed

hiigsaneyso oo ah in la gaaro horumar buuxa oo dhan walba ah.

Booqashada Jaalle Si-

yaad ee Gobolka Bay ujeedadeedu waxay ahayd inuu soo hubiyo habka ay u socdaan hawlaha

xisbiga, dawladda iyo heerka ay mareyso nolosha dadweynaha ku dhan Gobolkaasi.

Booqasho Saaxiibtinimo

Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee Xisbiga Hantiwadaagga kacaanka Soomaaliyeed Madaxweyne ku Xigeenka JDS Jaalle S/Guuto Ismaaciil Cali Abokar, wuxuu 24kii Oktoobar Xafiiskiisa ku qaabilay wafdi ka socday dalka shiinaha uuna hoggaaminayey wasiir ku-xigeenka arrimaha dibadda Comrade Ho-ying, kana soo qayb galay dabbaaldega toban guurada kacaanka 21ka Oktoobar.

Jaalle Ismaaciil iyo Madaxda wafdigaasi waxay kulankoodaas kaga wada hadleen ammuuro saamaynaya sii xoojinta iskaashiga iyo wax wada qabsiga ka dhexeeya labada dawladdood, iyo xisbi; iyadoo labada dhinacba isu muujiyeen isku afgarad saameynaya amuuraha haatan duna da ka taagan.

Kaaliyaha xoghayaha Guud Jaalle Ismaaciil Cali Abokar wuxuu madaxda wafdiga ka codsaday inuu salaan ka gaarsiyo madaxda dalka shiinaha, wuxuuna uga mahad celiyey sida dawladda shiinuhu uga soo qayb gashay damaashaadka iyo fantaasiyaha loo dhigay xuska sannad guuradii 10aad ee kacaanka 21ka Oktoobar, taasoo muujisay saaxiibtinnimada niyadasan ee shacbiga shiinuhu ay u

hayaan ummadda Soomaaliyeed.

Kaaliyaha xoghayaha Guud Jaalle Sarreeye Guuto Ismaaciil Cali Abokar wuxuu kaloo isna xafiiskiisa ku qaabilay Wafdi ka socda dalka Kuuriya uuna hoggaaminayey guddoomiyaha hoggaanka waxbarashada, Comrade Kim Il Day, oo ka mid ahaa wafuud.

dii ka soo qayb gashay xuskii iyo damaashaadkii loo sameeyey 10 guuradii kacaanka 21ka Oktoobar

Jaalle Ismaaciil iyo Comrade Kim Il Day, waxay isla soo qaadeen sii xoojinta arrimo la xiriira saaxiibtinnimada, Iskaashiga iyo wax wada qabsiga labada dal Soomaaliya iyo Kuuriya.

Jaalle Kulmiye oo la shiray Xisbiyiinta Gobolka Sh. Hoose

Madaxweyne ku-xigeenka Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya ahna kaaliyaha Madaxweynaha xagga arrimaha Madaxtooyada Jaalle S/Gaas Xuseen Kulmiye Afrax wuxuu dhawaan kula shiray golaha hannuuninta dadweynaha ee magaalada Afgooye dhamaan guddiga xisbiga ee G/Shabeelada Hoose, kan degmada Afgooye, madaxda Laamaha dawladda, ururada bulshada iyo dadweynaha 4ta Xaafadood ee ay ka kooban tahay degmadu.

Jaalle Kulmiye oo munaasabadaas khudbad qiimo weyn ka jeediyey wuxuu si qoto dheer uga warraymay wax qabadkii kacaanka ee 10ka sano iyo guulihii uu dalka u soo hooyey:

Madaxweyne ku-xigeenka wuxuu kaloo tusaale ka bixiyey taariikhdiisii taxanaha ahayd ee ay dadweynaha degmada Afgooye ka soo qaateen halgannadii Gobannimodoonka Soomaaliyeed

iyo kaalinta wax ku oolka ah ee ay kaga jiraan horumarinta bulshada.

Jaalle Kulmiye oo khudbadiisii si wata wuxuu ku boorriyey xisbiyiinta iyo dadweynihii ka soo qayb galay shirkaas inay kordhiyaan wax soo saarka beeraha kaasoo lagaga bixi karo baahida iyo gacan hoorsiga dawladda shisheeyaha ah.

Madaxweyne ku-xigeenka wuxuu faray madaxda uu la shiray inay fuliyaan barnaamijkii isu geynta tuulooyinka, taasoo uu sheegay in looga golleeyahay midaynta Caafimaadkooda, waxbarashadooda iyo waxyaabaha kale ee la xiriira nolosha aadamiga.

Jaalle Kulmiye wuxuu ugu dambaystii ku guubaa-biyey dadkaas uu la shiray inay kordhiyaan wax soo saarkooda tayo iyo tiro ahaanba iyagoo kaashanaya muruqooda iyo maskaxdooda.

Wafdi Golaha Dhexe oo booqdey degmada Qoryooley

Wafdi ka tirsan Golaha dhexe ee XHKS uuna hoggaaminayo Guddoomiyaha hoggaanka Iskaashatooyinka Soomaaliyeed isla mar ahaantaana ah Guddoomiyaha Ururka dhaqdhaqaaqa Iskaashatooyinka Soomaaliyeed (UDHIS), Jaalle Warsame Cabdullaahi Cali ayna ka mid yihiin Guddoomiyaha Hoggaanka Maamulka arrimaha Golaha dhexe Jaalle Ibraahim Meygaag Samantar, Guddoomiye ku xigeenka hoggaanka Iskaashatooyinka Jaalle Maxamed Jaamac (Xaaji Kore), Wasaarka Wasaaradda Warfaafinta iyo hannuuninta Ummadda Jaalle Cabdisalaan Shiikh Xuseen, ayaa dhowaan booqasho hawleed ku tegey Degmada Qoryooley.

Wafdigaa Golaha dhexe ee XHKS ka tirsan booqashadiisu waxay ahayd inuu soo indha indheeyo sida hawluhu uga socdaan gobolka Sh. Hoose, gaar ahaanna Degmada Qoryooley.

Madaxdu intii ay Degmada Joogtey waxay ka qaybgaleen Xaflad loogu Magac bixinayey iskaashato beeralay ah oo horay loo oran jiray «Iskaashato Carfoole», Iminkana loo bixiyey Magaca Halyeeyga Soomaaliyeed ee la oran jire Cabdirixmaan Jaamac Cadhoole oo geeriyodey Sannadku markuu ahaa 1967dii oo caan ku ahaa la dagaalanka gumeysiga, had iyo jeerna ku dadaali jirey sidii ummadda Soomaaliyeed ay uga hoos biix lahayd gumeysigii foosha xumaa.

Guddoomiyaha hoggaanka Iskaashatooyinka Soomaaliyeed oo munaasabadaa ka hadlay waxuu ka warramay taariikhdiisii dheerayd ee uu geesigaasi u soo maray dalkiisa, wuxuuna ku tilmaamay inuu ahaa nin waddani ah oo u geeriyodey danta ummadda Soomaaliyeed. Jaalle Warsame wuxuu kaalo ka warramay kaalinta looga baahan yahay in ay Iskaashatadaasi ka qaadato sare u qaadidda dhaqaalaha dalka guud ahaan iyo gaar kan gobolka Sh. Hoose ee ay ka dhisan tahay.

Xafladdaa waxaa heeso isugu jira qiir waddaninimo iyo xammaasad kacaanimo ka jeediyey Ubaxa ka caanka Oktoobar ee Degmada Qoryooley.

Shir lagaga wadahadlayey Baabi'inta suuqa xaaranta ah

Shirar muhim ah oo lagaga hadlayey sababibii dhalayey kacaanka 21ka Oktoobar 1969kii, guulihii dhaqal galka ahaa ee uu Ummadda Soomaaliyeed u soo hooyey tobankii sano ee maamulka kacaanku dalka hoggaaminayey, xaaladda maanta dalku marayo iyo waajibaadka ina horyaal inaan ka qabanno suuqa xaaraanta ah ayaa 26kii Nofembar 1979kii lagu qabtay shan degmo oo ka mid ah degmooyinka Gobolka Banaadir kuwaasoo ah: Degmada Hodan, Boondheere, Wardhiigley, Waa-beri iyo Kaaraan.

Shirarkaas ka dhacay shanta degmo waxaa ka soo qaybgalay guddiyada ururrada bulshada cildammada guulwadayaasha Ummadda, Wakiillada xisbiga iyo hawladeenka xisbiga ee

xaruunta dhexe.

Shirarkaas oo abaabulkoodu midaysnaa guddi kastaa uu urur bulsha iyo ciidanka guulwadayaashu isugu tegey degmo ka mid ah shantaa degmo, wuxuu daba joogey khadbadii Xoghayaha Guud ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed, Madaxweynaha J.D.S. Jaalle Siyaad ka jeediyey garoonka ciyaa-rah ee Muqdisho 28kii Oktoobar 1979kii taasoo ku saabsaneyd laba kacilaynta kacaanka iyo dabargynta suuqa xaaraanta ah.

Shirarkaas shanta degmo ka dhacay waxaa khudbad qiiimo weyn leh ka jeediyey xildhibaanada ka tirsan golaha dhexe ee XHKS, waxayna kaga warrameen meeshii Ummadda Soomaaliyeed maraysey maalintii Kacaanku dhashay iyo heer

ka horumareed ee ay ku gaartey hoggaanka kacaanka, waxayna wax ka tilmaameen sida kacaanku Ummadda Soomaaliyeed ugu soo celiyey kalsoonidii iyo sharaftiisii la lumiyeey waqtigii xukunka musuqmaasuqa ahi ka jiray dalka.

Xildhibaanada xarunta dhexe waxay kaloo tilmaameen iyagoo ka shidaal qaadanaaya khudbaddii Xoghayaha Guud, indhoweydba inay dib u soo noqotay qabyaaladdii, suuqii xaaraanta ahaa iyo xeelado kale oo dib u socodka iyo gumeysigu ku adeegto waxayna ku baaqeen xildhibaanada golaha dhexe in loo guntado sidii loo ciribtiri lahaa suuqa xaaraanta ah iyo haraaga mar labaad soo hinqaday si dhibaata dooda looga samata bixiyo Ummadda Soomaaliyeed.

Guddoomiyaha Guddiga dhexe ee Baarista oo Booqasho ku tagay gobolka J. Hoose

Guddoomiyaha guddiga dhexe ee baarista, nabadgelyada iyo difaaca XHKS, isla markaana ah Wasiirka garsoorka iyo arrimaha diinta Jaalle Axmed Shire Maxamuud iyo wafdi uu hoggaaminayo ayaa waxay todobaadkii ugu horreeyey ee bishan Oktoobar kor-meer hawleed ku soo mareen gobolka Jubbada Hoose.

Wafdiga oo habeenkii bisha Oktoobar tobanka ahayd kula shiray magaalada Kismaayo Xisbiyiinta iyo ururrada

bulshada, khudbad weyn oo uu halkaa ka jeediyey wuxuu guddoomiyuhu uga warramay ka soo qayb galayaashii shirkaa guulihii uu shacbiga Soomaaliyeed soo hooyey muddadii 10ka sano ahayd ee uu kacaanku marjaha u hayey maamulka dalka, kuwaas oo saameeyey dhaqaalaha, Siyaasadda, caafimaadka iyo arrimaha kale ee bulshada.

Guddoomiyaha guddiga dhexe ee baaristu wuxuu dadkaa ku guubaabiyey in ay xil adag

iska saaraan gudashada iyo fulinta hawlaha qaranka, isla markaana ay si weyn isugu diyaariyaan xuska sanad guurada 10aad ee kacaanka ka soo wareegtey.

Wafdigu intuu magaalada kismaanyo joogey wuxuu booqday Warshadaha Hilibka, Hargaha, Saamaha, Badarka Kalluunka iyo Dekedda magaalada Kismaanyo, halkaasoo ay meel kasta oo uu tago hawl wadeennada joogaa ay wafdiga warbixin ku siinayeen.

Guddoomiyaaha Hoggaanka Danwadaagaha oo Tababar u Xiray Shaqaale

Guddoomiyaha Hoggaanka danwadaagaha iyo beeraha degdegga ah, Jaalle S/Guuto Bile Rafle Guuleed, wuxuu maalintii 17kii disembar galabnimadeedii tababar ugu xiray xaruunta Wasaaradda beeraha ee magaaladan Muqdisho, shaqaale ka socday hay'adaha danwadaagaha beeraleyda ah, Wakaaladda beeraha degdegga ah iyo mashruuca horumarinta xeebaha.

Tababarkaas oo soconayey muddo 7 maalmood ah, waxay shaqaalahaasi ku baranaayeen duruus la xiriirta mabaadlida hantiwadaagga cilmiga ah, siyaasadda guud ee dhaqaalaha dalka iyo arrimo la xiriira kordhinta wax soo saarka.

Jaalle S/Guuto Bile Rafle oo manaasabadaa xiritaanka tababarka hadal ka jeediyey, wuxuu shaqaalaha uga warramay ujeeddada iyo hadafka laga leeyahay tababarka taasoo uu ku tilmaamay inuu saldhiga

gooda yahay in sare loo qaado garaadka siyaasiga ah ee shaqaalaha.

Wuxuu kaloo guddoomiyuhu dadkaa uga warramay inuu xilweyni ka saaran yahay sidii ay door weyn uga qaadan lahaayeen kobcinta dhaqaalaha dalka iyagoo ku salaynaaya hawshooda waxyaabihii ay tababarkaas ku soo qaateen muddadii uu u soconayey.

Jaalle Bile Rafle, wuxuu ugu dambeysti dadkaa ku guubaabiyey inay ka faa'iideystaan casharradii ay halkaas ku qaateen isla mar ahaantaana u gudbiyaan dadka kale ee walaa-lahooda ah welina aan u helin fursad ay ku qaataan tababar noocaas ah oo lagu baranayo duruustii qiimaha iyo qaayaha weyn lahayd ee ay ku soo qaateen.

Tababar Shaqaale loo xiray

Guddoomiyaha Xiriirka Guud ee Ururada Shaqaalaha Soomaaliyeed Jaalle Maxamuud Cali Axmed wuxuu 6dii bisha Oktoobar Galabnimadii Xarunta Madbacadda Qaranka Tababar ugu xiray Shaqaale tiradoodu dhantahay 97 qof, kuwaasoo ka tirsan Haya'adaha Dowladda.

Tababarkaas oo socdey muddo waxay shaqaalahaasi ku baranaayeen hawlo la

xiriira kicinta Shaqaalaha iyo u diyaar garowga sanadguurada 10aad ee Kacaanka 21kii Oktoobar 1969kii.

Guddoomiyaha Xiriirka Guud ee ururada Shaqaalaha Soomaaliyeed Jaalle Maxamuud Cali Axmed oo manaasabadaa xiritaanka tababarka ka hadlay wuxuu ka warramay kaalinta firfircoon ee shaqaalaha Soomaaliyeed kaga jiro dhis-

maha dalka iyo horumarinta Bulshada iyo sida xamaasadda leh ee ay ugu diyaar garoobayaan Maalinta qiimaha iyo qaayaha weyn u leh ummadda Soomaali.

yeed ee 21ka Oktoobar.

Guddoomiyaha xiriirka Guud ee ururada shaqaaluhu wuxuu shaqaalaha tababarku u xirmay ku ad-

keeyey in ay si habsami ah uga soo dhalaalaan kaalinta kaga aadan xuska sannadguurada 10aad ee Kacaankii 21ka Oktoobar.

Nashaadka Haweenka Shaqeeya

Aqoon isweydaarsi in muddo ah u soconayey haweenka Shaqeeya ee Wasaaradda Caafimaadka ayaa maalintii bisha Oktoobar 3da ahayd lagu soo gaba-gabeeyay qolka shirarka ee xarunta Wasaaradda Caafimaadka.

Aqoon isweydaarsigaasi intii uu socday waxaa laga dooday gudashada xilka iyo waajibaadka ka saaran haweenka ka shaqeeya wasaaraddaas daryeelka Caafimaadka guud ee bulshada, xoojinta iskaashiga iyo xiriirka ay haweenka Wasaaradaasi la leeyihiin Ururka Dimoqraadiga haweenka Soomaaliyeed, iyo u diyaargarowga xuska sannad guurada tobnaad ee Kacaanka.

Munaasabadaas lagu soo gebagebeynayey aqoon isweydaarsigaas, waxaa ka hadlay Wasiirka Caafimaadka Jaalle G/le Sare Muuse Rabiile Good iyo Guddoomiyaha Ururka dimoqraadiga Haweenka Soomaaliyeed Jaalle Faaduma Cumar Xaashi, oo ka waramay waajibaadka ballaaran ee haweenka Wasaaradda Caafimaadka ka saaran dhismaha Dalka iyo daryeelka xannaanada ubadka soo koraya waxay kaloo madaxdaasi khudbahoodii ku xuseen kaalinta muuqata ee hooyada Soomaaliyeed ay kaga jirto horumarinta bulshada iyo ka qayb qaadashada hawlaha kale

ee lagu horumarinayo dalka iyo dadkaba waxayna ku guubaabiyeen guud ahaan haweenka ka shaqeeya Wasaaradda Caafimaadka inay si xilkasnimo ah u hirgeliyaan qorshaha Wasaaradda ee la xiriira xagga Daryeelka caafimaadka bulshada Soomaaliyeed.

Sidoo kale waxaa iyadana xarunta Wasaaradda Boostada iyo Isgaarsiinta dhaqaale lagu soo gunaanaday shir lagu guubaabinayo haweenka ka shaqeeya Wasaaraddaas, halkaasoo lagu ba-

raarujinayay kaalinta laga doonayo inay ka qaataan hirgelinta hawlaha iyo ujeedooyinka Ururka dimoqraadiga haweenka Soomaaliyeed.

Shirkaas waxaa isagana ka qayb galay Wasiirka Wasaaradda Boostada iyo Isgaarsiinta Jaalle Cabdullaahi Cosoble Siyaad iyo Guddoomiyaha Ururka Dimoqraadiga haweenka Soomaaliyeed Jaalle Faaduma Cumar Xaashi, oo labaduba halkaa ka jeediyeen khudbado qaaya leh.

Kormeerka Wufuudda golaha dhexe ee gobollada Dalka

Wufuud ka tirsan Golaha Dhexe ee XHKS ayaa 23kii bishada ambabaxay dhammaan gobollada uu ka kooban yahay dalka JDS, si ay dadweynaha Soomaaliyeed ugala soo qayb galaan doorashada golaha shacbiga ee heer qaran iyo goleyaasha degaanka oo bisha Dii-sambar 30ka ka dhici doona dalka.

Kormeerka xildhibaanada Golaha Dhexe wuxuu la xiriiray kormeeradii ay hore xildhibaanadu ugu ambabaxeen gobollada waxayna hubin doonaan islama gorfayn doonaan mas'uulinta gobollada iyo degmooyinka arrimaha ku saabsan sharraxaadka xubnaha golaha shacbiga.

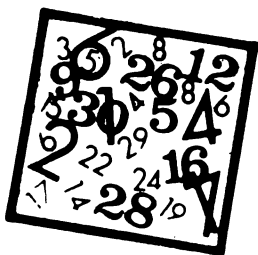
Waxaa kaloo xildhibaanada xilkooda ugu waaweyn

gobollada intay joogaan ka mid ah, inay u bandhigaan dadweynaha liiska musharaxiinta golayaasha shacbiga kadib markii uu isku waafaqay guddiga qaranka isla markaana ay ka caawiyaan dadweynaha fasiraadda sharciga doorashada iyo habka loogu talo galay.

Waxaa isaguna kaloo kormeerka hawshiiisa ka mid ah in xildhibaanadu ay hubiyaan sida ay sharciga u waafaqsan yihiin goobaha loogu talo galay lana xiriira maamulka doorashada iyadoo isla markaana talooyin iyo tusaaleba ay ka bixin doonaan wixii dhalilo ah ee ay dareemaan.

Wufuudda Golaha dhexe ee XHKS intay socdaalka ku (Eeg bogga 33aad)

WARBIXINTA BISHA

Jaalle Ismaaciil oo Qaabilay Wafdi shiina ah

Madaxweyne Ku-xigeenka J.D.S. ahna Kaaliyaha Xoghayaha Guud ee XHKS J/le S/guuto Ismaaciil Cali Abuukar ayaa 13kii bishii Disember ku qaabiley Xafiiskiisa wafdi ka socday dalka Shiinaha oo uu hoggaaminayey Guddoomiye ku-xigeenka Madaxa Waaxda xiriirka arrimaha caalamiga ee golaha dhexe xisbiga shuuciga ee dalkaasi Comrade J/le Xuegian.

Jaalle Ismaaciil oo hadal ka jeediyey munaasabadaasi, wuxuu ka warramay xiriirka qotada dheer ee ka dhaaxeeya labada dal JDS iyo Jamhuuriyadda dadka shiinaha, kasoo uu sheegay inuu sii xoogeysanayo, gaar ahaan intii ka dambeysay curashadii Kacaankii 21ka Oktoobar 1969kii.

J/le Ismaaciil wuxuu sheegay in booshooyinka ay isdhaafsanayaan wufuudda ka socota labada xisbi, XH-

KS, iyo Xisbiga Shuuciga dalka Shiinaha ay waxtar u leedahay sidii labada dhinac u kala faa'iideysan lahaayeen waaya aragnima-dooda iyo sii xoojinta iskaashigooda ee la xiriira dhinac kasta.

Madaxweyne ku-xigeenku wuxuu sheegay in Dawlada Shiinuhu ay kaalin wax ku ool ah ka qaadatay dhismaha iyo horumarinta mashaa-ricda dalka taasoo uu shee-

gay qof kasta oo ka mid ah bulsho weynta Soomaaliyeed, xog ogaal u yahay.

Wuxuu intaa ku daray oo uu ka hadlay dhibaataada, geeska Afrika, wuxuu sheegay in Dawladda Soomaaliyeed ay aaminsantahay, in arrintaasi lagu dhameeyo si nabadgelyo ah, isla markaana loo ogolaado xuquuqdooda dadyowga Soomaali galbeed iyo Abbo oo u halgamaayo madaxbanaanidooda.

Isagoo ka hadlaayey dhibaataada qaxootiga ee haatan ku sugan dalka, wuxuu sheegay in dhibaataadaasi uu abuuray Taliska Xaba-shida, isagoo kula kacay dadkaasi dil iyo dhac, isla markaana ka boobay wixii xoola ah ee ay lahaayeen.

Ku-xigeenka Madaxa Waaxda xidhiidhka caalamiga ah ee golaha dhexe xisbiga shuuciga ee Jamhuuriyadda dadka Shiinaha J/le W u Xuegian oo isna

halkaasi ka hadley wuxuu sheegay inuu aad ugu faraxsan yahay sidii diirranayd ee isaga iyo wafdigiisa loogu soo dhaweeyey dalka inay taasi astaan u tahay xidhiidhka wanaagsan ee ka dhexeeya labada dal iyo labada shacbi ee ku kala nool Soomaaliya iyo Shiinaha.

Jaalle Hu wuxuu sheegay

inuu aad ugu bogay kaadirka iyo hawladeenada XH. KS, kaalinta ay qaataan abaabula iskudibbaridka shacbiga Soomaaliyeed, taasoo uu sheegay inay ku timid hoggaanka toosan ee XHKS ku hoggaaminaayo dalka.

Madaxa wafdiga shiinaha oo ka warramayey horu-

marka dalka wuxuu sheegay in intii uu joogay dalka Soomaaliya uu fursad u helay inuu indhihiisa ku soo arko sida Ummadda Soomaaliyeed ay wax u qabsatay gaar ahaan wuxuu sheegay inuu aad ugu bogay mashaariicda horumarinta ee ka hirgalay dalka toban-kii sano ee Kacaanku dalka maamulayey.

Wasiirka Arrimaha Dibedda oo ka hadlay Qaramada Midoobe

Wasiirka Arrimaha Dibadda ee JDS Jaalle Cabdixmaan Jaamac Barre wuxuu ugu baaqay dadyowga adduunka in ay fiiro gaar ah u yeeshaan xaaladda geeska Afrika, gobtaas oo halganka gumeysiga la sii xoojiyey lana caalamiyeeyey iyadoo lagu adeeganaayo faragelinta shisheeye.

Isagoo ka hadlaayey fadhigii 34aad ee golaha loo dhan yahay ee Qaramada Midoobay 8dii bishii Oktoobar 1979, wuxuu sheegay in Soomaali Galbeed iyo Abbo ay matalaan yihiina kooxo qaran ah lehna astaan midnimo, iyagoo dagaalamaayo sidii ay isaga tuuri lahaayeen heer-yada gumeysiga iyo caddaadiska ee taliska Addis-ababa.

Wasiirka Arrimaha Dibaddu wuxuu tilmaamay in dagaaladaa xoreynta ee ay kula jiraan Soomaalida Gal-

beed iyo Abbo gumeysiga ay dhalisay in JDS ay u fidiso cunto iyo gargaar qaxooti lagu qiyaasay 500,000, kuwaas oo sii badanaaya maalinba maalinta ka dambeysa, si xad dhaaf ah, dhinaca qadiyadda Eritriya wuxuu sheegay in ay la yaab leedahay iska indhatirka iyo dareen laanta dadyowga adduunku ay ka qabaan gumeysiga xabashida ee dalka Eritriya iyo wiliba iyagoo xabashidu ay si joogta u gumaadaan dadka reer Eritriya iyagoo gacan ka helaya quwad shisheeye iyo calooshooda u shaqeysteyaal.

Mar uu ka hadlaayey dhaqdhaqaaqa dhexdhexaadnimo, Jaalle Cabdixmaan wuxuu sheegay in uu ku aamin qabo in sii xoojinta iyo dhaqan-gelinta mabaadda asaasiga ee dhaqdhaqaaqa iyo iyadoo si toos ah la isu hortaago gacan siinta quwadaha waaweyn, si

dhexdhexaadnimadu ay iska caabiday iskana caabiyi karto wax alla wixii ka habaabinaya dhabadii loo aasaasay. **Hase yeeshee**, buu yidhi wasiirku waxaa welwel iyo walaac leh dhowaana-han oo aad moodid in dhaqdhaqaaqa gudihiisa iyo dibeddaba ay jiraan xulafo isku dayeeysa inay fool — habaabiso ujeeddadii loo aasaasay ururka dhaqdhaqaaq dhexdhexaadnimo.

Wasiirka Arrimaha Dibadda ee Jamhuuriyadda Dimoqraadiga ah ee Soomaaliya Jaalle Dr. Cabdiraxmaan Jaamac Barre wuxuu kaloo ka hadley oo soo qaaday in loo baahan yahay hab cusub oo caalamiga ah oo isku dheeli tira dhaqaa laha beelaha adduunka, kuwa soo koraaya iyo kuwa horay u marayba, in lagala baxo faraha badweynta Hindiya iyo dhimista hubka halista ah.

Aqoon-isweeydaarsigii Saxaafadda Shaqaalaha Afrika

Wasiirka Warfaafinta iyo Hanuuninta Dadweynaha Jaalle Dr. Cabdisalaam Sheekh Xuseen ayaa si rasmi ah uga furay 5tii bishii Nofembar Muqdisho Aqoon-isweydaarsiga Saxaaxadda Shaqaalaha Afrika.

Shirkaas oo ahaa kii ugu horeeyey ee noocaas ah ee lagu qabto Qaaradda ee Afrika waxaa qaban qaabadiisa iska kaashaday xiriirka Guud ee Ururrada Shaqaalaha Soomaaliyeed, ururka Guud ee Shaqaalaha Afrika (OTUU) iyo ururka loo yaqaan F.E.F oo tirsan dalka Jarmalka Galbeed.

Shirkaasi oo socday mudado shan beri ah, waxaa lagaga doodday kaalinta warfaafintu ka qaadato horumarinta mujtamacyada shaqeeya ee Afrika.

Aqoon-isweydaarsigaasi oo mid muhimad gaar ah u leh horumarinta Saxaafadda Ururka Shaqaalaha Afrika, waxaa ka soo qayb ga-

lay dalalka: Soomaaliya, Nijeeriya, Gaana, Sishilis Muritaniya, Sambiya, Ururka guud ee ururrada Shaqaalaha Afrika iyo ururka F.E.F. ee dalka Jarmal Galbeed, waxaa kaloo iyana ergo soo dirsaday Masar iyo Sudan.

Wasiirka Warfaafinta Jaalle Dr. Cabdisalaam Sh. Xuseen oo khudbad qiimo leh ka jeediyey munaasabadaasi, wuxuu aqoon isweydaarsigaasi ku tilmaamay mid aad u qiimo badan, asagoo sheegay in horumarka bulsho kasta uu ku xiran yahay, isbeddelka ijtimaaciga ah ee hababkooda dhaqan dhaqaaale.

Jaalle Cabdisalaam oo hadalkiisii sii wataa, wuxuu ka warramay kaalinta warfaafinta ku leedahay xaqiijinta isbeddelka ijtimaaciga ah, gaar ahaan dalalka soo koraya.

Wasiirku, wuxuu caddeeyey in kacaankii 21kii Oktoobar ee ka curtay dalka

ka badbaadiyey shaqaalaha Soomaaliyeed, dhibaatooyinkii haystay kuna wareejiyey xukunkii dalka xoogsatada, taasoo lagu suurta geliyey dhismihii XHKS, isla markaasina waxaa loogu adeegsaday qalabka warfaafinta dalka danaha xoogsatada.

Wasiirku wuxuu intaa ku daray in warfaafintu ay gudatay xilkii hanuuninta iyo waxbaridda shaqaalaha wiixii ka dambeeyey curashadii kacaanka, iyadoo xiligaa ka hor ay hawlaheedu ka fogaayeen danaha dadweynaha iyo doorkii uu ka qaatay qoritaanka Af Soomaaligu warfaafinta Soomaaliyeed.

Warfaafinta Soomaaliyeed kuma koobna oo keli ah dalka gudihiisa hase yeeshee, waxey ku shaqey-saa mabaadi'da caalamini-mo, la dagaallanka gumey-siga cusub, adkeynta nabad-dunida iyo fidinta mabaadi'da aaya ka talinta iyo dhexdhexaadnimada wax ku oolka ah, ayuu yidhi.

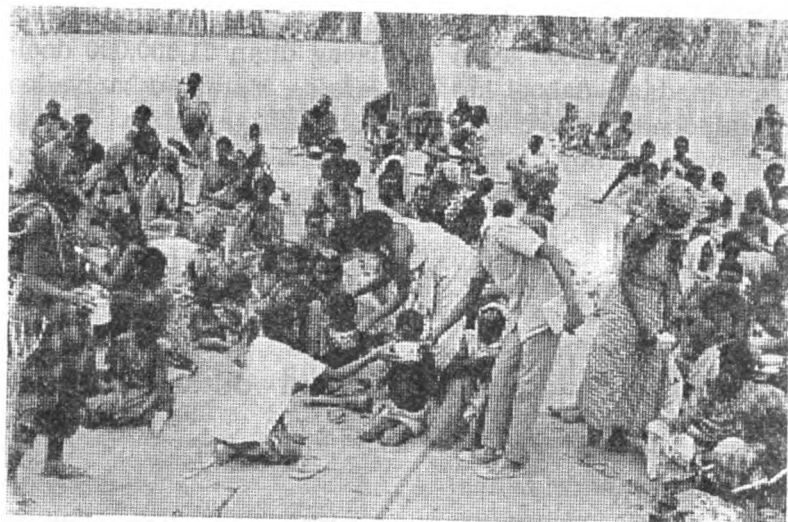
WAXAA LAGU DAABACAY
WAKAALADDA MADBACADDA
QARANKA
MUQDISHO

Xogwarran ku saabsan dhibaataada Qaxootiga

Wasiirka Dawladaha Hoose iyo Horumarinta reer miyiga ee dalka J.D.S. Jaalle S/Gaas Jaamac Maxamed Qaalib oo u warramay guddiga Jamciyadda qaruumaha ka dhexeysa u qaabilsan arrimaha qaxootiga, magaalada Geneva 13kii bishii Oktoobar, wuxuu shaca ka qaaday in dadka qaxootiga ah ee jooga Soomaaliya ay tiradoodu kor u dhaaftay 331,000 oo qof.

Wasiirka oo ka hadlaayey shir jaraa'id, wuxuu sheegay in dadka qaxootiga oh ee ka soo baxsaday cadaadiska iyo dilka gumeysiga xabashida marka laga eego 6dii bilood ee ugu horreeysay sannadkii 1978-dii ay tiradiisu ahayd 8,000 oo qof hase yeeshee intii ka dambaysay muddadaas ay sii kordhaysay tiradoodu, iyadoo maalinba maalinta ka dambeysa si xad dhaaf ah ugu soo qulqulayeen dalka.

«Haddaba iyadoo dawladaha J.D.S. ayan kala harin intii karaankeeda ah sidii ay u gaarsiin lahayd dadkaasi qaxootiga ah taakulayn iyo daryeel, waxaa markan waajib ku noqotay

in ay u soo bandhigto dawladaha adduunka, gaar ahaan kuwa horey u maray sidii ay gacan uga geysan lahaayeen taakuleyntooda, mar haddii baahida dadkaasi ay ka weyn tahay ay awoodda dawladda Soomaaliyeed» ayuu yidhi Wasiirku.

Jaalle Jaamac Maxamed Qaalib wuxuu caddeeyey in dhibaatooyinka la xidhiidha arrimaha qaxootiga awgii dawladda J.D.S. ay dalka ku soo rogtey xaaladda degdegga ah, wuxuuna intaa raaciyey in dhibaatooyinkaasi ay ka dhasheen dhaca, xaqdarrada iyo dilka Taliska Mangistu uu ku hayo qawmiyaadkaa u halga-

maaya madax banaanida dhulkooda hooyo.

Sidoo kale bishii Oktoobar 10dii Agaasimaha Guud ee Wasaaradda Arrimaha Dibadda ee dalka J.D.S. Jaalle Xuseen Xasan wuxuu qabtay shir jaraa'id oo ay ka qayb galeen danjirayaasha iyo Wakiilada ururka caalamiga ah u fadhiya Soomaaliya iyo war-fidiyeennno ka socday wargeysyada iyo Wakaaladaha wararka adduunka.

Jaalle Xuseen wuxuu shirkaasi ka sheegay in J.D.S. ay dhibaato culus ku hayaan dadka qaxootiga ah ee uu dalkoodii ka soo saaray gumeysiga xabashidu.

Agaasimuhu wuxuu caddeeyey in Soomaaliya ay maanta gacanta ku hayso tirada ugu badan ee qaxootiga Qaaradda Afrika, iyadoo uu cadadkoodu gaadhayo in ka badan hal milyan oo qof, hase yeeshee 331,000 ka mid ah lagu xannaaneeyo 21 xero oo ku yaalla 5 gobol oo dalka ka mid ah inta kalena ay ku firidhsan yihiin dalka gudihiisa.

«Arrintaas awgeed J.D.S.

waxay ku dhawaaqday xaalad degdeg ah si ay wax ugu qabato dadkaas dhibaateysan iyadoo la kaa-shaneysa macaawino heer caalami ah, inkasoo ayan macaawinadaasi dabool karin baahidooda xag cunto, dhar, waado, hoy iwm,» ayuu sheegay.

Wuxuu intaa ku daray

marka laga bilaabo 1dii bishii Oktoobar ilaa 31ka Disembar 1980ka lagu qiyaasay kharashka dabooli kara dadkaasi baahidiisa lacag dhan 71,600,000 dool-larkia Maraykanka iyadoo dadkaasi qaxootiga ah ee Soomaali galgeed iyo Abbo ay maalin walba soo gala-yaan dalka J.D.S. in ka badan 1,000 qof iyagoo laga

soo dhacay xoolahoodii.

Agaasimuhu wuxuu sheegay in J.D.S. ay mar kale ugu baaqayso dawladaha dunida iyo ururrada caalamiga ah inay gacan ka geystaan sidii loo badbaadin lahaa nolosha iyo jiritaanka dadkaasi qaxootiga ah ee tabaaleysan.

Doorashada Golayaasha Shacbiga iyo kan Deegaanka

Cod dhiibashadii Doorashada Golaha shacbiga iyo kan Degaanka waxaa si nabadgeiyo iyo guul ah loogu gabagabeeyay dhammaan goobihii cod dhiibashada ee dalka bishii Diseember 30dii 1979ka.

Doorashada waxa u da-reeray malaayiin, dadweynaha Soomaaliyeed ah ee xaq u leh in ay gutaan waajibaadka cod-bixinta doorashada Golaha shacbiga iyo kan degaanka.

Doorashadan wuxuu Kacaanku ku oofiyey ballanqaadkiisii ahaa in talada iyo awoodda hoggaaminta dalka loo gudbiyo shacbiweynaha ee ku xusan xaa-shidii kowaad ee kacaanka.

Xogdayana Guud ee

KS, J/le Maxamed Siyaad Barre iyo xubnaha Guddiga Siyaasadda iyo madax sare ee dawladda ah ayaa ka mid ahaa subaxaa dadkii ka dhiibanayey codka dhammaan goobaha kala duwan ee cod-bixinta Gobolka Banaadir, halkaasoo ay

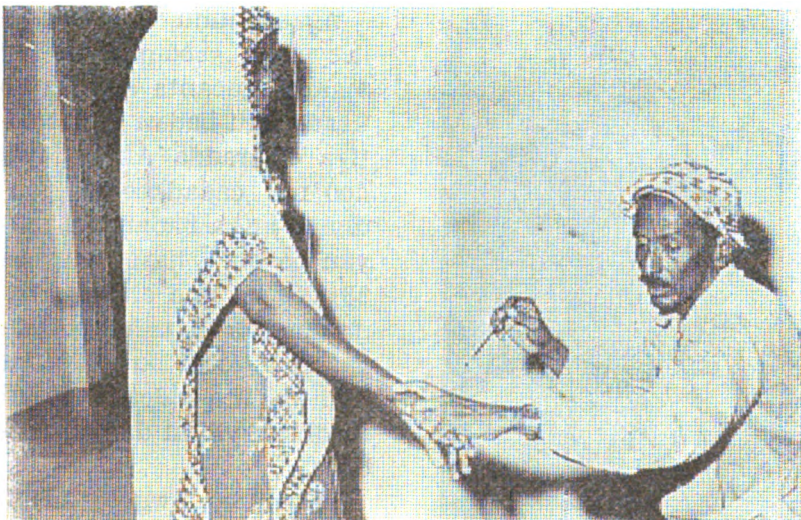
ku soo qayb qaatay gagan Gobolka.

Ka hor cod-bixinta waxaa la doortay, Guddiga Qaranka ee doorashada Goleyaasha shacbiga oo uu guddoomiye ka yahay, Madaxweyne Ku-xigeenka J.D.S. J/le Xuseen Kulmiye Afrax, waxaa hortiisa lagu dhaariyey guddiga dhexe ee doorashada.

Guddiga oo ka kooban shan qof (5), guddoomiyana uu ka yahay guddoomiye Ku-xigeenka Maxkamadda Sare, waxaa dhammaantood guddiga Qaranka hortiisa ku dhaariyey Guddoomiyaha Maxkamadda sare.

J/le Xuseen Kulmiye Af-

(Eeg bogga 33aad)

HIDDAHA IYO DHAQANKA

Guud mar suugaanta Soomaaliyeed

— Axmed Cartan Xaange —

Waayaha ilbaxnimada

Dhaqanka Soomaaliyeed waa hanti qiime weyn ee qaranku leeyahay, taas oo kayd-santay kuman-guurooyinkii tegey ee dadkaasi soo jireen. Wejiyo kala duwan bay leedahay hantidaasi, sidaa awgeed, waxaanu isku dayeynaa in aanu ka bixinno fallo guud-mar keli ah tusaya xubnaha gundhigga u ah hantidaas, gaar ahaan cayaaraha maaweelada, muusikada iyo heesaha Soomaaliyeed ee dadweynuhu unkay.

Xirfadda Soomaaliyeed aad bay hodan u tahay, qaab iyo u jeeddaba, taasina waa tabta dadka Soomaaliyeed ku muujiyaan kartidooda heerka sare gaartay boqol guurooyinkii ay soo jireen dad ahaan. Arrintaasi waxey muujineysaa in ilbaxnimo qadiin ahi ka hano qaadday Geeska Afrika, taas oo suuro gelisay in suugaan dadweyne ee hodan ahi, asaan qorrayn, unkanto ilaa waayo aan la xusuusan.

Waxaa muuqata in wax badan laga ogaan karo waayaha dadka, haddii la eego dhaqankooda u gaar ah. Xirfadda Soomaaliyeed waxaa tusaa le ahaan, lagu yaqaan maqnaanta waayo badan ee Giriigii qadiinka ahaa lahaan jireen; halkaas oo waqyo ku dhisan boqortooyo maamuli jireen danaha qofka oo idil. Waxaa kale ee Xirfadda iyo suugaanta Soomaaliyeed lagu gartaa jiridda geesiyo rag iyo

dumarba leh ee dadku hayba-deeyo, iyaga oo la aqoonsana-yo samafalka ay u geysteen dadkooda, xusuustooda mahadhada ahna galay. Suugaanta dadweynaha Soomaaliyeed waxaa, malaha, ugu caansan boqraddii Araweelo, taas oo agagaarkeeda laga aloosay sheeko-baraley yaab iyo irkik leh. Waxaa jirta in dadkii boqraddu u talin jirtey ayan u eegi jirin sidii waaq la durraanto oo leh awood ka saraysa midda qofka, Balse, waxaa la moodaa in xukunkeedu ku ekaa dunidan iyo arrimaheeda oo qura.

Sheekooyin badani waxay tilmaamayaan in ay boqoraddu ahayd keligeed tashato, xukunkeeduna ku dhisnaa sandulle. In kastaba, Araweelo waxaa loo qiray in ay lahayd garaad iyo xirfad dheeraad ah, taas oo u suuro gelisay in ay madax ka noqoto taliskeedii, sida sheekadu werisay. Sheekada boqoraddaasi waxay muujinaysaa doorkii dumar ku ku lahaayeen bulshadii qadiinka ahayd ee Soomaaliyeed, sidii ay ula sinnaayeen raggooda iyo in ay awood u lahaayeen qabashada madaxtooyada taliska. In kastaba, qii-majabkoodu wuxuu yimid waa dambe, waxaana u sabab ahaa qabka iyo dhebcaalnimada laboodka. Waagaas ka dib ha-weenku uma helin awood ay ku hantaan jagadoodii sare ee ay ku lahaan jireen bulshadooda.

Boqradii Araweelo ma ahayn

taliso sandulle iyo cadaadin uun ku fulisa amarkeeda; arrintaasina ma daboolin samanteedii, saa da' kasta ee Soomaaliyeed waxay u qireen in ay ahayd geesiyadda qaranka ee xusuus mahadho ah ku reebtay waayaha suugaanta dalka. Haddii ay ahaan lahayd habar waalan oo sandulleyn iyo cadaadinta ragga mooyee aan awoodin wax kale, sida sheeka-xariirooyinku tuseen, afadaasi kuma reebteen xusuus iyo aqoonsi kuman-guurooyin soo jirey suugaanta dadweynaha Soomaaliyeed. Maya, way ka qiime sarreysey sidaas.

Boqraddaasi waxay ku muuqataa in ay ahayd madax karti iyo awood ugu talin jirtey dalka oo idil, cadowgeedana ku jebisay goobta dagaalka sida sheeko-baraleydu werisay. Araweelo, si ay ku ogaa-to garaadka dadkeeda, waxay amar ku bixisay in loo dhiso dhigdhexo dhereer le'eg qaanso-roobaadda ee lagu xusuusto guulaha ay ciidammadeedu ka soo hoyiyeen cadowga. Dadkii waxay boqoradda weydiisteen jaangooyada qaanso-roobaadda, ama dhigta ay doonayso. Dufucda aynu ka garan karno sheekooyinkaas ma uun aha waallida boqoradda, ee waxay muujinayaan kasmoo heer sare ah ee ay gaareen dadkii unkay sheeko - xariirooyinkaas, kuwaas oo suugaanta Soomaaliyeed hodan ka tahay.

Arrin yididdiilo weyn leh ee ka muuqata nolosha bul-

shada Soomaaliyeed waa soo-noolaadka ilbaxnimada qaranka, taas oo horukac oo idil loo diidey boqol-guuradii gumeysteyaalku u talinayeen dalka. Guul-darradaas ku timid waayaha dalka awgeed, waxaa xayirantay kartidii Soomaaliyeed, muruq iyo maxkaxba, garaadkoodiina hal-kaas buu ku hagaasay. Taasi wax koola jeedey bay ahayd, maxaa wacay, himilada gumeysteyaalka reer-Yurub weligood waxay ahayd in ay tirtiraan, ee ayan kobcin, qii-maha ilbaxnimo ee dadka ay gumeystaan, ka dibna ku beddelaan waxa ay yiraahdaan nolosha galbeed, taas oo ah, runtii, faanin iyo kahaybadeysi dhalanteed ah ee dhaqanka gumeysteyaalka, iyada oo la darraabay ama la liida. yo dhaqanka dadka kale oo idil, ama kuwa laga adkaaday ee la mididinsanayo.

Ugu-dambaystii, awoodda lagu soo dhibib kicinayo ilaha aan gurin ee ilbaxnimadii qadiinka ahayd ee Soomaaliyeed, iyo in loo kaydiyo facyaalka dambe, waxay suurogal noqotay hanashadii gobannimada dalka.

Goobta ballaaran ee ilbaxnimada Soomaaliyeed iyo noocyadeeda kala duwan, sida afka, suugaanta, maansada, waxaa indhowaale laga dareemay soo-dhibibkac iyo xawlika yimid diihaalka bulshada cusub ee Kacaansan. Da' dhalin yar oo maansooyahan ah baa hano qaaday, oo haatan ka taliya goobta ilbaxnimada iyo xirfadda, waxayna maansadooda ku muujiyaan arimaha bulshada cusub ee Soomaaliyeed. Maansoyahanna daasi aad bay u kala duwan yihiin dhinaca kartida iyo aqoonta suugaantaba, ha yeesheese dufucda maansadoodu waa dareenka qarannimo ee dadkooda, sida gobannimo,

wadajir, nabad iyo horukac.

Da'dii hore waxaa ka hano qaaday maansooyahanni caan ah oo ay ka mid ahaayeen Raage, Sayid Maxamed, Qamaan, Cali-Dhuux, Salaan Carrabe iyo kuwo kale ee lagu sheego in ay ahaayeen aasaseyaalkii maansada Soomaaliyeed, siiba goballada woqooyi. Faca dhallinta yar ee maansoyahanka ahi waxay ka shidaal qaataan suugaanta dhaqal-galka ah ee laga dhaxlay xiddigahaas waaweyn ee ka ifaya cirka suugaanta Soomaaliyeed.

Waagan la gaarey horukac yaab leh ee sanco, taas oo heer sare gaarsiisey aqoonta dadka, iyo weliba waqtigan ay socdaan garaad cusub iyo dood ku saabsan qoladee baa buro siyaado ah ku kordhisay ilbaxnimada guud ee dunida, waxaa jira qolooyin liidaya, ha ka ahaato ulakas ama aqoondarro ee kaalinta runta ah ee muujinaysa baaxadda waayaha Afrika iyo heerka ilbaxnimo ee ay qaaraddaasi gaartey haatan.

Soomaaliya haddii la eego, suugaan aan yarayn bay soosaareen qoreyaal ingiriis, talyaani iyo reer-Yurub kale ah; kuwaas oo aan eexasho ka marnayn mar kasta, iskuna deyey in ay ka faalloodaan arimaha culus ee ku saabsan dhaqanka Soomaaliyeed, iyo laamihiisa kala duwan. Qoraalladaas intooda badan, ee dadkii curiyey isku sheegaan xeeldheerayaalka dhaqanka Soomaaliyeed, waxaa loogu talo galay akhristeyaal shisheeye, kuwaas oo ka diimmoon waayaha dhaqanka Afrika iyo ilbaxnimadeedii qadiinka ahayd. Mar kasta waxaa qoraalladaas laga dareemaa liidnimo ka timid qoraha oo aan aqoon ku filan u lahayn arrimaha uu ka hadla-

yo. Waxaa kale oo jira in qoreyaal reer-Yurub qaarkood tilmaan xun ka bixiyaan Afrika; isla markaasna faaniyaan nolosha iyo dhaqanka galbeed. Qoreyaalka sidaas ah hawlahooda laguma sheegikaro wax ku fadhiya aqoon ku saabsan dhaqanka dhaqan ee dadka Soomaaliyeed iyo kan reer-Afrikada kala toona. Balse arrintaasi waa mid qoreyaalka shisheeye ula kaseen in ay ku dhaleecayaan waxa dadka kale la leh qiime sare iyo haybad, si dadkaas loogu dhex tallaalo dhaqan shisheeye ee u keena lur iyo laqdabo. Dadka la gumeysto way soo arkeen in dhaqan iyo dhalan-roggur keeno ugu dambaystii dadkaas oo laga saabilo dhulkooda iyo dhaxalkoodaba.

Awoodda dhaqanka Soomaaliyeed uu suuro gelisey in uu soo dhibib kaco kumanguurooyinkii tegey waxay muujineysaa hodannimadiisa iyo xididdo dheer ee ugu aasan nolosha dadkiisa iyo dhulka hooyo. Arrintaasi waa, nasibdarro, mid aynaan kulligeen mar kasta gar-waaqsan kolka aynur ka hadlayno nolosha dhaqankeenna.

Dhinaca kale, haddii uusan jirin gundhig ilbaxnimo ee adag ee ay dhiseen facyaalkii hore, kaas oo kuwa dambe na ka sii dul dhisaan waagooda guriga wacan ee ilbaxnimada qaranka Soomaaliyeed; iyo haddii dadka Soomaaliyeed ayan ahayn qaran leh karti ee dhaxlay ilbaxnimo hodan iyo qadiin ah; iyo weliba haddii ayan u hano qaadin rag iyo haween indheergarad ah oo heer sare ka gaarey aqoonta iyo farshaxanka waayahoodii, haddaba, ma jireen wax la yiraahdo ilbaxni.

(Eeg bogga 40aad)

ARAGTIDA CILMIGA AH

La haanshaha Bulshadeed ee

Qalabka Wax soo saarka Hantiwadaagga

A.I.SHABEL

Hab - dhaqan - dhaqaale walaal wuxuu salka ku hayaa qaab ah xiriirka lahaanshaha ee qalabka wax - soo - saarka. Lahaanshuhu waa kan ugu muhiimsan waana duruufka khasab ka dhigaysa, jiritaanka, shaqaynta iyo horumarka bulshada iyo wax - soo - saarka dadweynaha.

Lahaanshuhu, waa katagoriya dhaqaaleed oo jira, una taagan saldhigga ugu weyn ee dhaqaalaha bulshada, waana xiriirka wax - soo - saarka ee bulshada ee ka abuurma dadka dhexdiisa marka laga eego lahaanshaha qalabka wax - soo saarka iyo ugu dambayn waxa la soo saaro. Haddaba, lahaanshuhu ma aha shey, laakiin waa xiriirka wax - soo - saarka ee ku xiran sheyga, sida qalabka wax - soo - saarka. Taasi waxay ina tusaysaa inaanu jirin lahaansho ka baxsan amma xor ka ah qalabka wax - soo - saarka iyo badeecadda. Xiriirka wax - soo - saarka ee ka jira bulsho dhexdeed wuxuu abuuraa nuxurka dhaqaale bulshadeed ee lahaanshaha iyo dhammaan qalabka wax - soo - saarka ee shaqaynaya iyo guud ahaan Habka socodka wax - soo - saarka (Production Process).

Haddii aynu eegno horumarkii uu soo maray lahaanshuhu wuxuu goor walba u muuqdaa inuu yahay taariikh ahaan qaab hanasho oo gaar ah. Haddii uu isbeddel ku dhaco xiriirka dhaqaaleed ee lahaanshaha, isla markaa waxa isbeddel ku dhacaa qaabka lahaanshaha. Sidaas darteed, lahaanshuhu waa xiriir dhaqaaleed oo dhab ah, saldhigna u ah aasaaska bulshada. Taasi waxay kuu xaqiijinaysaa, in uu lahaanshuhu yahay kaatagoriyo dhaqaaleed oo leh as-

taamooyin kakan oo ay ku xiran yihiin dhammaan kaatagoriyooyin kale ee dhaqaaleed, ifafaalayaal iyo hab - socodyo (processes) iyo dhammaan firfircoonida dadka ee wax - soo saarka.

Maadaama, lahaanshuhu yahay saldhigga dhaqaaleed ee ugu muhiimsan bulsho kasta ama hab - dhaqan - dhaqaale oo walba, ka gudubka lahaanshaha hantiwadaagga, waxay tahay kala guur kacaameed, waxayna taasi iman kartaa marka xoogsatadu ay xukunka si kacaannimo ah ugala wareegaan burjuwaasiyadda.

Lahaanshaha hantiwadaagga waa lahaansho dadweynuhu ay leeyihiin qalabka wax - soo - saarka, Taasi waxay cadeynaysaa in la isu keeno oo la isla socodsiiyo xiriirka wax - soo - saarka iyo qaabka iyo baahida wax - soo - saarka.

Taasi macnaheedu waxay tahay, in bulshada hantiwadaagga ay wada leeyihiin qalabka wax - soo - saarka iyo waxyaabaha ay soo saaraan, iyadoo dawladdu ay matilayso bulshada una wakiil tahay. Arrintaasi waxay hor - iyo horraanba sii meel dhigaysaa, ma aha oo keliya qaabka lahaanshaha, qaybsiga iyo is - dhaafsig, laakiin waxa kale oo ay cadeysaa muraadka ugu weyn ee wax - soo - saarka bulshadeed ee hantiwadaagga oo ah in laga haqabtiro bulshada dhinaca baahida maaddiga ah iyo tan aqooneedba iyo in la hubiyo horumarin dhan kasta ah oo bulshadeed.

Lahaanshaha hantiwadaagga wuxuu abuuraa ujeedo cusub oo wax - soo - saarka ah. Waxay kulmisaa wax qabadka ururrada dhaqaalaha, wuxuu

habeeyaa uu suura - geliyaa qorsheynta horumarka dhaqaalaha qaranka ee saameeya dhammaan bulshada. Lahaanshaha hantiwadaagga ah ee dadweynaha ee qalabka wax - soo - saarka wuxuu shaqada u beddalaa mid dadweyne. Wuxuuna dhammaan shaqaalaha ka qayb galiyaa wax - soo - saarka. Xiriirka lahaanshaha bulshadeed ee hantiwadaagga wuxuu xaqiijiyaa hab cusub oo loo qaybiyo qaniimadda maaddiga ah; iyadoo la raacayo mabda'a tirada iyo tayada shaqada. Lahaanshaha bulshadu wuxuu la nooc noqonayaa wax - soo - saarka oo dabiicadiisu tahay mid dadweyne, wuxuuna abuuraa horumar dhameys ah kuna socda xowli.

Lahaanshaha hantiwadaagga ama lahaanshaha bulshadeed waxay ka soo abuurantaa kuna horumartaa laba qaab. Kan hore oo ah, mid ay dhammaan dadweynuhu wada leeyihiin ama, kan hantida dawladda iyo kan iskaashiga ah. Jiritaanka labadaas qaab ee lahaanshaha hantiwadaagga waxa keenay heerarkooda wax - soo - saarka oo kala sarreeya.

Xagga warshadaha, doktaatooriyadda xoogsatadu waxay gaartaa heer aad u sarreeya oo ah bulshaynta iyo xarumaynta wax - soo - saarka. Markii lahaanshihiis gaar ahaaneed ee dhiigmiirtayaasha lagala wareegay ee ay gacanta u gashay dawladda dabaqadda xoogsatada ah, ayuu lahaanshahaasi isu beddelay mid ay wada leeyihiin dhammaan dadweynaha leh dawladdaas.

Xagga beeraha oo sida ay u badan tahay wax - soo - saarkoodu yahay badeecadda - yaryar waxa lagama maarmaan noqotay in aan la qaramayn

oo aan loo beddelin mid dadku wada leeyahay. Lahaanshaha gaar ahaaneed ee soo-saarka badeecadaha yaryar, iyo kuwa meel dhexaadka ah, ma suurto gasho in dadka leh laga wareejiyo, hase yeeshee waxa loogu beddeli karaa lahaanshe hantiwadaag, marka isbeddel socod gaaban ah lagu sameeyo, kaasoo ka imanaya iskaashi madaxbannaani ah oo ay isku kaashadaan dadka beeralayda ahi, sidaasuuna ku sameysmaa lahaansha iskaashiga ah.

Maadaama hantida dawladdu ay tahay lahaanshaha dadweynaha waa heerka ugu sarreeya uguna horumarsan ee lahaanshaha hantiwadaagga ee dadweynaha, lahaanshaha dadweynuhu ee hantiwadaaggu waa kan ugu muhiimsan wuxuu ku xaqiiqoobaa bulshaynta heerka sare ah ee uu qaatayo iyo bislaanshaha xiriirka wax-soo-saarka, wuxuuna ka koobmaa warshadaha culus iyo qalabka wax-soo-saarka ee waaweyn, kaasoo ku imaanaya horumarka dhinac kasta ee dhaqaalaha qaranka iyo barwaaqada qaranka. Hantida Dawladda waxa habeeyaa oo ku xiran dabaqadda ugu horusocodsan oo xaqiijisa horumarkiiisa dhabta ah.

Qaabka lahaanshaha iskaashiga ah ee hantiwadaagga waxa leh dadka iskaashigaas ka midka ah. Maadaama dadkaas iskaashaday ay wadaagaan hantida iskaashiga ku timid, waxay tahay lahaansho dadweyne, inkastoo ay ka duwan tahay hantida ay dhammaan dadku wada leeyihiin. Waayo-qalabka wax-soo-saarka ee ugu muhiimsan iyo waxa lagu soo-saaro shaqada iskaashiga ah waxa wadaaga dadka ka midka ah iskaashatadaas. Taasi waxay ku tusaysaa heerkeeda bulshayntu inuu ka heer hooseeyo kan hantida dawladda.

Arrimaha ka dhaxeeya labadaas qaab ee lahaanshaha hantiwadaagga ahi waxuu ka heer sarreeyaa kana xoog badan yahay waxyaabaha ay ku kala duwan yihiin. Waxyaabaha ay wadaagaan labadaas qaab waxa lagu soo ururin karaa sidatan; dabeecaddooda hantidaagga ah ee tirtiraysa isku-dul-

noolaanshaha; wax-wada-qabsiga iyo iskaashiga Jaallen-nimo iyo isku tiirsanaanta; qawaaniinta dhaqaalaha ee hantiwadaagga ah ee labadaba xukumaya; caqiidadda aasaasiga ah ee habaynta shaqada bulshada, iyo dhasibiliinka; iyadoo qaybinta hantida shaqadaas ku timaaddaa ay ku fadhido caqiidadda ah in qof waliba qaybtiisa ku helo tirada iyo tayada shaqada uu ka muujiyey sidii hantidaas lagu heli lahaa. Arrimahaas aan soo sheegnay ay wadaagaan amma ka dhaxeeya hantida dawladda iyo kan iskaashiga ee lahaanshaha hantiwadaagga, haddana waxa jira arrimo ay ku kala duwan yihiin. Waxyaabaha ay ku kala duwan yihiin na waxa ka mid ah: qalabka wax-soo-saarka ee hantida dawladda waxaa loo qaramee-yey in ay noqdaan kuwo ay dadku wada leeyihiin, laakiin kan iskaashiga ah waxa iska leh oo wadaaga ama ay ka dhaxeysaa dadka ka midka ah iskaashigaas. Waxyaabaha ay soo-saaraan qalabkaas wax-soo-saarka ee ah ee hantida dawladda waxa leh bulshada laakiin waxa ka soo baxa wax-soo-saarka hantida iskaashiga ah waxa wadaaga dadka iskaashigaas ku jira. Dadka shaqaalaha ah ee ku taxalluqsan ka shaqeynta hantida dawladda waxay mushaharkooda ama dakhligooda ka helaan lacagta mushaharka loogu tala galay oo ah midda saameysa qaranka sida uu u dhan yahay ayna una soo qorsheysay hay'adda dawladda u xilsaaran

kobcinta iyo haqabtirka iyo kor u qaadidda nolosha bulshada ee dhinac kastaba ah ee u kala baxda baahida maaddiga ah iyo tan macnawiga ah. Taasina waxay keentay shaqooyinka isle'eg ama isku midka ah lagu helo dakhli isle'eg. Qaabka kale ee ah lahaanshaha iskaashiga dakhliga soo gala dadka iskaasiga ku jira wuxuu ka yimaaddaa waxa marba ay helaan kana soo baxa marba shaqadooda tiro iyo tayo ahaanba iyo heerka uu gaarsiisan yahay qalabkooda wax-soo-saarka iyo dabiicadda ay ku shaqaynayaan iyadoo aan garan karno in iskaashatooyinka kala duwan hantidoodu kala badnaan karto. Xoogsatada ka shaqaysaa hantida

dawladdu waxay qaataan dakhli go'an ama xaddidan isagoo isla markaas dakhligaasi la koraya koboca hantida dawladda, laakiin dakhliga iskaashatooyinka wuxuu ku xiran yahay dakhliga beerta iskaashiga ah.

HANTIDA QOFKA

Labadaas qaab ee ugu waaweyn lahaanshaha hantiwadaagga ee kala ah hantida dawladda oo dadka oo dhammi ay wadaagaan iyo hantida iskaashiga ah oo ka dhaxeysa dadka ku jira iskaashigaas kuna soo saaro shaqadooda iyo qalabkooda wax-soo-saarka waxa isna barbar socda hantida dadka xoogsatada ah. Hantidaas xoogsatadu ay qof-qof ahaan u leeyihiin wuxuu ka yimaaddaa xiriirka ka dhaxeeya dadka marka laga eego waxyaabaha ay ka helaan waxa ay abuurto shaqadoodu oo qof waliba hantiyo in shaqadiisa u dhiganta marka loo eego tirada iyo tayada shaqada ee qof waliba geysto. Waxayna taasi salka ku haysaa hadafka ah in maaddii iyo macnawiba laga haqabtiro dadka. Hantida qofka ee ka jirta habka hantiwadaagga waxay tahay iyadoo xoogsatada loo oggol yahay in ay yeeshaan waxyaabaha dhammaan nolosha u fududeynaya sida waxyaabaha lagu isticmaalo nolol maalmeedka iyo qalab wax-soo-saar oo yaryar oo aan muhiim ahayn oo u sahla noloshooda.

Hantida xubnaha bulshada hantiwadaagga waxa ka mid ah dakhliga ka soo gala shaqada iyo kaydinta dakhligaas, guryaha ay u hoydaan, baabuurta yar-yar ee isgaarsiinta iyo qalabka loogu tala galay in qofka xoogsatada ahi nolol maalmeedkiisa ku isticmaalo. Qaabka ay haatan uga hirgashay dalalka hantiwadaagga ah wuxuu yahay in qofka iskaashatooyinka ka midka ahi ama xubnaha ka shaqeeya hantida dawladda qaarkood ay leeyihiin beero yaryar oo ku fadhiya dhul xaddidan, taasoo ka taakuleysa baahidiisa maalmeed. Isha ugu weyn ee hantida qofka xoogsatada ahi ay ka timaaddaana waxa weeye shaqada xoogsatada kaga baxda

wax-soo-saarka dadweynuhu leeyahay.

Hantida qofka ee ka jirta habka hantiwadaagga ahi way ka duwan tahay lahaanshaha gaarka ah ee hantigoosiga. Iyadoo aanay la mid ahayn lahaanshaha gaarka ah ee hantigoosiga ee ah inay gaar u yeeshaan qalabka wax-soo-saarka ayna saldhig u tahay in ay dabaqadda burjuwaasi-

yaddu ku dul-noolaato ayna dhiigmiirato dabaqadda xoogsatada ah, hantida qofka ee ka jirta habka hantiwadaaggu waxay tahay in qofku yeelan karo waxyaabaha uu uga baahan yahay inuu ku isticmaalo noloshiisa maalmeed iyadoo ay ka maqan tahay ama aan ku imaanin isku -dul-noolaad nooc kastaba ha ahaadee. Hantida qofka ee ka jirta habka hantiwadaagga waxa

horumarkiisa saldhig u ah hantida bulshada, waxayna iska hor taagtay in ay hantida qofku isu bedesho lahaanshaha gaarka ah ee hantigoosiga. Korodhinta hantida qofku, waxay xoogsatada ku abuurtaa jaceylka maaddiga ah ee horumarinta wax-soo-saarka dadweynaha iyo badinta hantida dadka.

KORMEERKA WUFUDDA GOLAHA DHEXE EE GOBOLLADA

ka yimid bogga 23aad

marayaan gobollada, degmooyinka iyo tuulooyinka dalka, waxay shirar kala duwan la yeelanayaan xisbiyiinta ururada bulshada iyo dadweynaha si ay uga dhaadhiciyaan waajibaadka ballaaran ee laga doonayo, iyaga iyo waajibaadka Dastuuriga ah ee laga doonayo goleyaasha shacbiga mid heer qaran iyo mid heer de-

gaanba.

Sidoo kale waxay si tifaftiran u dhacsiinayaan xildhibaanada Golaha dhexe, gud-diyaada mas'uulka ka ah goobaha codbixinta si ay doorashadu ugu dhacdo nidaamkii iyo habsamidii loogu tala galay.

Kormeerka hawlihiisu waxay kaloo saameyn doonaan u kuurgelidda iyo soo indha-indheynta xaaladda qaxootiga

Soomaaliyeed oo xeryaha lagu xannaaneeyo iyo kuwa kale ee gobollada ku baahsan si ay xog ogaal ugu noqdaan xaaladdooda iyo sida ay dadkaasi ku sugan yihiin, halkaasoo ay wufuudda Golaha dhexe dadweynaha Soomaaliyeed ku baraarujin doonaan u gurmashada, taakuleynta iyo taageeridda dadkaa Soomaaliyeed ee gumeysiga Xabashidu dhulkoodii iyo guryahoodii ka soo saaray.

DOORASHADA GOLAHA SHACBIGA KAN QARANKA IYO KUWA DEGAANKA

(ka yimid bogga 28aad)

rax oo munaasabadaasi ka hadlay wuxuu ka warramay xilka iyo waajibaadka gud-digaasi ka saaran fulinta hawlaha balladhan ee loo xil saaray, wuxuuna sheegay inuu yahay xil adag oo u baahan karti, xilkasnimo iyo feejigaan.

Madaxweyne ku/xigeen ku wuxuu ku adkeeyey gud-digaasi inuu si degdeg ah u guda galo howlihiisa isla markaana u guto si xilkasnimo leh waajibaadkiisa.

27kii bishii disember Ma-

daxweynaha Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya J/le Maxamed Siyaad Barre, wuxuu ka qayb galay banaanbax weyn oo lagu taageerayey xulka mushar-raxiinta golaha shacbiga iyo kuwa degaanka oo lagu qabtay fagaaraha daljirka Dahsoon ee Magaalada Muqdisho.

Khudbad qiimo leh oo uu J/le Siyaad ka jeediyey munaasabadaasi wuxuu sheegay in doorashada goleyaashaas ay ka mid tahay ballan qaadkii 21ka Oktoobar, kaasoo ahaa in shacbiga Soomaaliyeed, in maamulka dalka gacanta laga geliyo,

marka uu bislaado garaadkiisa siyaasadeed.

Madaxweynuhu wuxuu sheegay in doorashadaani ay dhamaystireyso hirgelinta ballan-qaadyadii Kacaan ka xaashidiisii kowaad.

Jaalle Siyaad wuxuu kaloo uu ka warramay in Kacaanku uu ummadda Soomaaliyeed u soo hooyey guulo badan muddadii tobanka sano aheyd ee maamulka dalka uu hayey, xag dhaqaale, siyaasadeed, waxbarasho iyo bulsho intaba, taasina ay suurta galisey waxqabadka iyo isku duubnida shacbiga Soomaaliyeed.

Buugaagta iyo Qoraallada

Khudbaddii Xoghayaha Guud ee XHKS ee Toban guuradii Kacaanka

JAALLEYAAL:

Dadweynaha Soomaaliyeed, meel kasta oo ay joogaanba, waxaan u soo jeedinayaa salaam diirran iyo hambalyo ku aaddan xuska dabbaaldega 10. Guurada Kacaankooda. Martida sharafta leh ee na soo booqatay si ay noogala qeyb galaan xuskaan qaayaha leh, waxaan iyana aan u celinaynaa mahadnaq iyo xusuus qaddarinta ay dadka Soomaaliyeed iyo Kacaankiisa u hayaan.

JAALLEYAAL:

Cimriga ummadaha iyo socodka taariikhda marka loo eego, toban sannadood waa muddo aad u gaaban. Isbeddelka taariikhda iyo nolosha aadanaha waxaa lagaga qiyaas qaataa waqtiga dhaadheer oo ah qarniyo iyo wax ka badan. Ha yeeshee waxaa dhacda mar marka qaarkood in isbeddello iyo dhacdo badani isugu yimaadaan oo ku kulmaan muddo gaaban, muddadaas oo markaas nolosha ummaddaas ula qimo noqoto waqtiyo dhaadheer, laakiin

arrimuhu si qabow isaga luudayeen.

Tobankii sannadood ee dadkeennu halgan kacaan ah ku soo jiray waxaa lagu tilmaami karaa inay innoola mid yihiin muddooyinka noocaas ah. Muddadaas yar ee urursan waxay ahayd mid socodka taariikhda iyo isbeddelka ku dhacaya nolosha dadka Soomaaliyeed dhaqso la yaab leh ku socday. Waxay ahayd muddo aynnu giddigeenba ku jirnay guclo orod, kadle iyo xawaare si aan isbeddel run ah, oo min gun ilaa baarba saameynaya, uga geysanno nolosheenna.

Orodkaasi halkee buu inna soo gaadhsiiyey, maxaan soo gudubnay, maxaase innoo dhiman? Isweydiintaas intaan jawaabteeda la guda gelin waxaa ka horreysa isweydiin kale: Maxaan ku sugnayn intii aynaan gucla - roorka Kacaannimo bilaabin ka hor?

Wax badan baynnu, Jaalleyaal, isu sheegnay, isuna tilmaannay xaaladda aan ku sugnayn kacaanka ka hor. Isu timaankaasu waa kii uu ku dhisnaa isbaraarujiskeennii badnaa, waa kii u sal ahaa qorshaheenna, waa kii wajaheyey waxqabadkeenna. Ku - celcelista isu - tilmaanka xaaladdaas waxaa laga yaabaa inay dadka qaar ula muuqato wax laga daalay. Annaga nalama aha, Maxaa wacay, mar hadduu qofku illaawo halka uu ka soo kacay, iyo waxa uu soo maray, uma suurtoobayso inuu isha

ku hayo meesha uu ku socdo, iyo waxa ka horreeya. Haddaan mar kale soo koobo waxaa ka caanku dhashay iyadoo dadka Soomaaliyeed, badh gumeysi ku jiro, intii gobannimada hay-satayna ay ku noolyihiin hab lagu sheego gumeysiga cusub: taasoo macnaheedu yahay inay ummadda ka luntay ujeeddadii gobannimada, inay iyadoo ismoodeysa inay xor tahay, haddana weli arrimaheeda, aayaheeda siyaasadeed iyo dhaqaaleedba xukumaya weli shisheeyihii si dadban isagu uga taliyo. Gaar ahaan dhinaceenna waxay taasi keentay in markii dadku jahawareereen, luntay midnimadii iyo haybaddii dawladnimo, loo noqday qabiilkii oo nabaddii iyo jiritaankii ummaddu halis gashay, iska dhaaf wax qabadoo. Waa tii markii xaalku heerkas gaadhay Ciidammada Qalabka Sida ay gadoodeen oo ay curiyeen Kacaankii 21 Oktoobar, iyagoo ka tarjumaya dareenka dadweynaha kana helay taageero iyo hambalyo buuxdaba.

Waa taan wax badan isu sheegnay himilada Kacaanku waxay ahayd, kaa lama huraane aannmar kale toban sano ka dib is xusuusinno. Himilada kacaanku wax kale may ahayne waxay ahayd laba kaciyntii himilada gobannimada in dadka Soomaaliyeed ka baxo gumeysiga iyo gumeysiga cusub, inuu raadiyo aaya - ka - talintiisa iyo midnmadiisa xalaasha ah, nuu isagoo u madaxbannaan dib - u - dhiso noloshiisa dhaqaale, siyaasadeed iyo bulshaba, inuu, isagoo dhabbaha hor - u - marka ku joogo, xidhiidh wanaagsan la yeesho quruumaha kale ee dunida, isagoon cidna qool midildinnimo ah isugu xidhin.

Si loo dhaqan geliyo himiladaas waa kii Kacaanku barnaamij cad dejistay. Barnaamijkaas hirgelintiisa wuxuu Kacaanku la kaashaday mabda'a hantiwadaagga, isagoo cuskaniya waaya - aragga taariikhda dunida iyo dalkeennaba iyo dhaxalka cilmiga ah ee aadanuhu isu reebo. Waa tii sidaas lagu caddeeyey Axdigii Labaad ee Kacaanka.

Hantiwadaaggu, sida la ogyahay, waa hab cilmi ah oo loo maro isbeddelka dhaqan - dhaqaale si aan loo marin habaabin. Sidaa dartee Kacaanku wuxuu jeexday qorshe ballaadhan oo iska kaabaya dhinaca dhaqaalaha, dhaqanka iyo siyaasaddaba. Qorshe dhaqaale intaan lagu dhaqaaqin wuxuu u baahan yahay sal iyo saynsaab. Taasaa keentay in la toleeyo waaxyaha mudan ee dhaqaalaha sida Wershadaha waaweyn, bangiyada iyo ganacsiga dibedda, in la xoojiyo qaybta Dawladda iyo iskaashatooyinka, iyadoo la illoobayn dhaqaa-

laha gaarka ah ee dadka hantida lehi iskooda u maamushaan. Taasaa keentay in maamulka guud la baahiyo, la kala fududeeyo hawlaha Wasaaradaha, la abuurto Wakaalado badan oo madaxbannaan, kala qaabbilsanna dhinacyo badan oo saamaynaya nolosha dadka Soomaaliyeed, la sameeyo Gobollo iyo Degmooyin badan si u - adeegga danaha dadweynaha ku kala firidhsan dalka loo hanan karo.

Intii Kacaanku jiray waxaynnu soo marinay laba qorshe (mid saddex sannadood ah, 1971 - 73), iyo mid shan ah (1974 - 78). Kii saddexaadna (1979 - 81) haddaan ku guda jirnaa. Intuba waxay habeynayaan, welina ay habeynayaan, horumarka dhaqaalaha io dhaqanka dadka Soomaaliyeed. Iyagoo dhinac walba taabanayey, haddana waxay mudnaanta hore siinayaan qaybaha wax - soo saarka (sida beeraha, wershadeynta, xoolaha iyo kal-luunka), isgaadhsiinta iyo gaadiidka, biyaha iyo baadhista macdanta, iyo waxbarashada, iyadoon la illoobin caafimaadka, maamulka gud iyo ammaanka iyo difaaca dalka. Iyadoon faahfaahin badan loo gelin, taasoo ku cad qiimaynta qorshayaashaas iyo kutubo kale oo la soo saaro, haddana waxan jeclahay inaan meelaha qaarkood wax yar ka taataabto.

Beeraha waxa Kacaanku u arkay inay yihiin saldhigga horumarinta dhaqaalaha. Himilada laga lahaana waxay ahayd ka haqabtiridda dalka xagga cuntada, helidda tacabka beeraha ee Wersheduhu u baahan yihiin, iyo kordhinta waxa dibedda loo dhoofiyo. Sidaa darteed ayaa qorshe walba laga siinaya qayb mudnaan leh. Ilaa tan iyo maantana waxa hirgelay mashaariic fara badan.

Xooluhu waa hantida u weyn ee dalkeen-nu deeq u leeyahay. Xannaanayntooda iyo horumarintooduna waa lama huraan. Sidaas awgeed ayaa lacag badan loo geliyey daawada xoolaha iyo dabargoynta cudurrada hela oo qaarkood sida dabakarruubka lagu guulaysatay. Markii la ogaaday in abaaruhu had iyo jeer xoolaheenna waxyeelleeyaan waxa lagu dhaqaaqay la dagaallanka nabaadguurka iyo horumarinta daaqa oo maanta meel wanaagsan laga marayo.

Kacaanka ka hor Kalluunku wuxuu ahaa wax aan la danayn, lana garanayn kaalinta uu ka qaadan karo kobcinta dhaqaalaha. Markii la iska xil saaray ka faa'iideysiga badda waxa la habeyyey barnaamijyo baraarujin iyo mashaariicba leh. Waxaa la dhisay iskaashatooyinka, danwadaagaha iyo sharikadaha kal-

luumaysiga, iyadoo lagu kaabi doono dugsiga badda, dekedaha yaryar iyo qaboojiyayaal.

Wershedaynta dalku aad bay u kobocday muddadii Kacaanka, taasoo ay ugu wacnayd maalgelinta lixaadka leh ee kacaanku u leexiyey dhinaceeda. Wershedo tiro badan oo waa-weyn iyo yar yarba leh ayaa la hirgeliyey. Taasina waxay keentay koboc dhaqaale iyo abuuritaan shaqo. Siyaasadda Wershedayntu waxay ku fadhidaa ka faa'iidaydiga waxa dalka ka soo baxa sida beeraha, xoolaha, kalluunka iyo macaadinta, ka kaaftoonka waxa dibedda laga keeno si loo dhowro lacagta, shaqo abuurid iyo kordhinta dhoofintaba.

Macdantu waxay ka mid tahay khayraadka dhex jiifa dhulkeenna haddii aan loo guntan baadhisteedana, koritaanka dhaqaaluhu waa kii hakada. Sidaa darteed ayuu Kacaanku maalgelin u qoondeeyey baadhista macdanta, biyaha iyo saliiddaba. Iyadoo natijoo-yin wanaagsan laga gaadhay baadhistaas hubaal haddii la sii wado inaynu la soo bixi doonno.

In kastoo dhibo badan oo aan soo sheegi doonnaa innala soo kulmeen, haddana qorshayaashaas iyo tacabkii la geliyey waxay keeneen in dhaqaalaha dalku kordho sannadkiiba 4.1%. Waxase lama huraan ah in dadaalka la sii kordhiyo xoog intii hore ka weynna la saaro qaybaha wax-soo-saarka, si aan u raadtirno gaajada iyo darxumada.

Waxaan kale jeclahay halkan inaan si gaar ah ugu xuso horumarka laga gaadhay dhinaca tacliinta. Tusaale gaaban haddaan soo qaadanno ardada dugsiyada dhigata waxay 1970kii tiradoodu ahayd 54,651 maantana waxay maraysaa 285,003 (iyadoo 3002 ka mid ahi yihiin ardada Jaamacadda oo Kacaanka ka hor wax la sheego aan ahayn). Waa korodhsiimo gaadhaysa 421%. Waxaa intaa dheer qorista afkeenna hooyo, ee gumeysigu damcay inuu hagaajiyo iyo xoojinta afka carabiga horumarka wanaagsan ee laga gaadhay, iyo ol-olayaashii aan ku raad tiraynay wax-akhris-la'aanta oo adduunku innoo qiray inay tahay tallaabo waxtar iyo ku dayashaba leh.

Caafimaadka daryeelkiisa, in kasta oo heerka tacliinta oo kale aynaasiin ka gaadhin, haddana baahintiisa iyo gaadhsiintiisa dadweynaha aad baa loogu dadaalay. Waxa iyana dabargoyntooda lagu dhaqaaqay cudurro badan oo faafa. Waxa lagu guulaystay dabar-

goynta furuqa oo maanta dunidu markhaati innooga tahay, kuwa kalena heer fiican ayey laga marayaa.

JAALLEYAAL:

Waxaan tilmaamay in, innagoo dhabba-haa horumarka een qorshaysannay ku joogna, ay innala soo derseen dhibaatooyin culculus. Waxa ka mid ahaa dhibahaas duufaanno, daacuun iyo abaartaan u bixinay «Daba-dheer» ee dad iyo duunyaba naafeysay. Sidaan ugu jilib dhignay ee innagoo isku duuban ugu guntannay inaan ka gudubno, kuna guulaysannay isaga warramimayno. Marag baan u wada ahayn. Waa taan dadkii tabaaloobay guri barwaaqo aan u rarnay, maantana Danwadaagihii loo sameeyay ay higsanayaan jidkii loogu tala galay.

Waxaa innala soo dersay taakulayntii halganka xaq ah ee dadyowga aaya-ka-talintooda iyo xornimadooda u xusul duuban, gaar gumeysiga ku hadhay, arrintaas oo aan gadaal ahaan dadka Soomaaliyeed ee weli gacanta ku sii faahfaahin doono. Waxa kale oo innala soo dersay, welina jira, dhibaha ka taagan dhaqaalaha dunida oo dalalka soo korayaa ka siman yihiin. Shidaalkii baa cidhiidhi galay, lacagihii iyo sarrifkoodiibaa sabbeeyey oo salguuray, bucshuradii ayaa qaaliyowday, cunno iyo cayn walba.

Shaki ma leh in intaasoo dhibo ahi hakinayaan qorsha la dhigto iyo horumarkii la gaadhi lahaa. Waxaabay ku dhowyihiin qaar wax kufiya. Kufiddu waa tucadowga dadka Soomaaliyeed filayey. Ha yeeshee in la kufo daayoo, intaan ka lib helnay dhibahaas badan. kooda ayaan weliba hore u soconnaa. Sidee bay innoogu suuro gashay?

Maaha wax cusub oo aan hadda sheegaynno haddii aan nidhaa sirtu waa qorshaha hantiwadaagga. Maxaa yeelay waa nidaam wata isku duubni, ismaqal, sinnaan, u danaynta danta guud, mitidnimo oo marka ay weheliso daacadnimo dhib kasta kaa gudbinaya.

Nidaamka caynkaas ah ayaan ku dhaqaannay oo aan hirgelinay. Waa tii Kacaanku tallaabo-tallaabo u guubaabiyey dadka, gaaraadkooda ku beeray waddaninimo iyo afkaarta hantiwadaagga, isagoo abaabul siyaasadeed iyo iskaa wax-u-qabsoba isku daraya. Halgankaas heerheerka lahaa, ee kaabaya qorsha dhaqan-dhaqaale ayaan u dhabar adaygnay ilaayoo laga gaadhay dhibid-u-aasidda Xisbiga nooca cusub iyo ururradiisa bulsho.

Asaasiddii Xisbiga hantiwadaagga Ka-caanka Soomaaliyeed waxaynu isu ballan qaadnay in dalka loo sameeyo dastuur cusub iyo Gole Shacbi oo dadku soo doortaan. Bal-lankaas qaarkii waynu fulinnay oo waa taan dhowaan afti xor ah ku oggolaannay dastuur-kii Xisbigu soo bandhigay. Waxa innoo dhi-man inaan ballanka intiisii kale oofinno. Taa-soo ah inaan soo dooranno Gole Shacbi ama barlamaan. Waa inaynu hawshaas ku dham-maynaa sannadkan dabayaaqadiisa. Markaas ayuu kaamil innoo noqonayaa qorshihii siyaasadeed ee aan dejisannay, kaabayeyna kan dhaqan-dhaqaale. Markaas ayeynu dhidib-bada u aasaynaa, tiirarkana u adkayneynaa, nidaam hantiwadaag ah oo dimoqraadiya oo waara, lehna Xisbigiisa nooca cusub, ururadiisa bulsho, iyo Gole Shacbi oo dadweynuhu dhammaan si xor ah u soo doorto. Markaas ayey, sidii Kacaanku bilowgiiba ku dhaqaagay, Xisbiguna sii xoojiyey, Barlamaankuna dhammaystiray, talada dalka iyo maamulkiisuba noqonayaan wax loo dhan yahay oo wada jir ah, oo qof waliba kaalinta kaga aada si nidaam leh u guto. Marka Golaha Shacbigu dhismo, Dawladda ka soo dhex baxdaa waa inay noqotaa mid, iyadoo fulinaysa dastuurka qaranka iyo barnaamijka Xisbigaba, hore u sii wadda halganka horumarka, dhiba-ha haatan jira iyo kuwa horimaan doonaba si firfircoon, adadayg iyo isla tashi leh uga baxda.

Nidaamkaas cusub ee hantiwadaagga ah ee dimoqraadiga ah ee aan habaysannay waa mid ka soo dhex baxay nolosha dadkeenna iyo dantiisa. Ummad weliba iyadaa doorata nidaamka ku habboon, mana noqon karo wax dibed looga keeno. Nidaamkaas aan u doorannay aayaheenna maaha mid aan weligeen ka leexan doonno.

JAAALLEYAAL:

Haddaan u gudbo xagga siyaasadda dibeda, waxaan idiin xusuusinayaa inaan Shirweynihii aan caadiga ahayn ee Xisbiga lana qabtay 20kii Jannaayo ee sannadkan nidhi: «Siyaasadda dibedda qaruun kastaa waxay ku dhisan tahay laba qaybood oo lama huraan ah:

1) Qayb u adeegta danaha gaar ahaaneed ee qarankeeda, ee xaq ah, taasoo xadidda ballamadeeda, xeer-dawladeedka iyo heshiisyada ay gelayso.

2) Qayb u adeegta danaha guud ee adduun-

weynaha, kuna lug leh mas'uuliyadda qaran-kaas ka saaran sidii ifka loogu wada noolaan lahaa nabadgelyo, iskaashi iyo baajin wixii is-ka horimaad iyo khilaafaad ah.»

Waxaynu isla shirkaas isku xusuusinnay qodobbadii lixda ahaa ee Kacaanku ayaantuu curtay dejiyey si ay u noqdaan salka siyaasadeenna dibedda, iyo halka aynnu ilaa markaa ka gaadhanay fulintooda.

Waxaynu shirkaas ku gorfaynay, go'aanna-na ka gaadhay arrimo badan oo ku lug leh xidhiidhkeenna dawlaga ah. Isagoo raadkii Shirweynuhu weli qoyan yahay, ma rabo inaan ku wada noqdo qodobbadii oo idil. Waxanse jeclahay inaan xusuus ahaan sii xoojiyo dhawr arrimood.

Hor iyo horraanba Kacaanku waa kii qoondaystay siyaasad xor ah, dhexdhexaad ah, kuna dhisan nabad kuwada noolaanshaha dunida, taageeridda xaq iyo gobanimada ummadaha iyo xushmaynta xeerarka caalamiga ah. Khadkaas Kacaanku jeexday ma ahayn mid kidis iyo laab-la-kac ku yimid. Bal wuxuu ahaa mid ka dhashay waayo-aragga dalkeenna, xidhiidhka dawlaga ah ee casrigan jira, iyo danaha dadkeenna. Barnaamijka siyaasadda dibedda iyo kan guduhu waxay ahaayeen laba iskaabaya. Maxaa yeelay siyaasadda dibeddu, iyadoo ah muraayaddii siyaasadda gudaha, waa inay had iyo jeer u adeegtaa danaha guud ee saamaynaya horumarka, midnimada iyo jiritaanka qaranimo.

Kacaanka, isagoo taas ogsoon, waa kii si firfircoon ugu dhaqaagay in Soomaaliya ka soo baxdo kaalinta kaga aaddan siyaasadda dunida. Waxaa marag innoogaga filan dawlada diirran ee aynnu ka qaadannay shirarka Ururrada Caalamiga amaba Gobolba sida Ururka Jaamacadda Carabta, Ururka Midowga Afrika, kan Qaramada Midoobay, dhaqdhaqaaqa Dawladaha Dhexdhexaadka ah, iyo Ururka Ummadaha Islaamka ah. Waxa marag innoogaga filan sida ballaadhan ee uu u fiday xidhiidhkeenna dibloomaasiga, booqashooyinkii, iyagoo heerar kala duwan leh, lagu kala bixiyey dalal aan la koobi karin, amaba dalkeenna ay ku yimaadeen madax dawladeed, axsaab, ururro bulsho iyo dad kale oo qaddarin mudan. Waxaan shaki ku jirin in dadaalkaas taxanaha ahaa u soo hooyey dalkeenna sumcad wanaagsan, xushmo iyo qaddarin, iyo inuu fekradaha aan ka qabno mushkiladaha dunida ka taagan faafiyey.

Tiirarka waaweyn ee siyaasaddii dibedda ee Kacaanku dejiyey waxaa ka mid ahaa taageerada dadyowga u halgamaya madaxbannaani, aayo - ka - talin, iyo xornimo. Taas wax la yaab leh maaha. In quruumuhu helaan madaxbannaanida ay xaq u leeyihiin waa mabda' ay qirsanyihiin Xeerarka caalamiga ah oo idili sda kuwa ummadaha Midoobay iyo Ururka Midowga Afrika. Soomaaliya intaba xubin ayey ka tahay, way u hoggaansan tahay xeerarkaas, waana dawlad madaxbannaanideeda waqti aan fogeyn ku heshay halgan ay la gashay gumeysiga. Sinaba uma suurtoowdo, markaas, inaanay wixii tamarteeda ah u fidin gacan taageero dadka iyagu maanta ku jira halgankaas.

Waa wax la wada ogsoon yahay oo aan ku celcelis u baahnay sidii caddanka ahayd ee aan ula safannay gobanimadoonka Afrika, dawladaha kale ee Afrika iyo adduunkabana ku guubaahinnay in la xoojiyo taageeradooda ilaayoo ay ka gaadhayaan xornimo. Waxaa tobankii sano ee inna soo dhaafay ku guulaysatay halgankoodii oo maanta dawlado xor ah Moosambii; Angoola, Gini - Bisaaw, Gacanka Cagaar, Jabuuti, Saa'o Toome & Birinsibe, Komooro, iyo Sishelis. Waxaa weli halgankoodii ku gudo jira dadyowga Simbaabwe, Namibiya, Koonfur Afrika, Soomaali Galbeed, Abbo iyo Eriteria. Iyana waa kuwii hubaal ahaan hantiya himiladooda ah xornimo iyo ayaa - ka talin.

Gobanimadoonka Simbaabwe way ku dhowyihiin inay gaadhaan guusha. Waxaana hubaal ah in Gobanimadoonku halgankooda halkii ka wadayaan, iyagoo haysata taageerada ummadaha xaq jecel oo idil.

Dawladaha Midabtakoorka Koonfur Afrika waxay weli ku adkaysanaysa inay baajiso xornimada Namibiya. Taasina wax u suurtagelaya maaha. Hubaal waxa guulaysan doona Gobanima doonka. Ha yeeshee, xil weyn ayaa ka saaran Afrika iyo adduunweynahaba sidii Koonfur Afrika loogu qasbi lahaa inay faraha kala baxdo Namibiya. Waxaa kale oo xil weyni ka saaran yahay Afrika iyo Adduunweynahaba sidii Koonfur Afrika looga tirtir lahaa midab gumeysiga, dadyowga ku noolana xaqoodii aadaninimo oo buuxa u heli lahaayeen. Waa in la gartaa in inta midabta koor jiro nabadduna halis ku jirto.

Waxaa dad badani isdiidsiiyaa in Dawlad Afrikaan ah oo madoobi gumeysi noqon karto iyadoo Afrika oo dhammi gacanta u gashay

gumeysigii Reer Yurub iyo meelo kaleba uga dhacday in dad isku mid ahi mid ka kale gumeysto. Dadyowga Soomaali Galbeed, Abbo iyo Eriteriyana waa kii sii wada halgankooda ilaa xaqooda la aqoonsado, xornimadoodana ay hantaan. Maantana dad badan baa runtii u muuqatay, taariikhdaannu annagu ogeyn ee imbaraddooriyadda Xabashida, kuna dhisanayd dal ballaarsi iyo liqidda dadyowga u dhow waxay noqotay mid cad oo kashifan.

Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya waxay ku dadaashay intii tamarteeda inay ku kaalmayso talisayadii kala duwanaa ee Addis Ababa siday xal siyaasiya oo caadil ah arrinta ugu heli lahaayeen. Waxayse la kulantay dhega owdan, haddidaad iyo weerar. Soomaaliya, markaa, waajibkii ka saarnaa difaaca dalkeeda iyo taageeridda xaq ayey gudatay. Macangagnimada Xabashida ka sokow waxa sii qallafsiyey xaaladda Geeska Afrika faragelinta quwado shisheeye. Quwadaha shisheeye waa inay gartaan in salka arrintu tahay dadyow dulmiga diidaya, weligoodna cabudhis lagu hayn karayn, iyo kii dulmayey oo iska horjeeda. Inta ay xoog ku taageerayaan talis gumeysi ah, wejiyo kastuu isu yeelaha, arrinta xal loo helimaayo. Xitaa dowladahaas waxay dantoodu ku jirtaa inay faraha kala baxaan dabka, saaxiibtinnimada dhabta ah ee dadyowgana tixgeliyaan. Arrintu si kastaba ha ahaatee Soomaaliya sideedii hore ayey diyaar ugu tahay inay gacan ka geysato sidii xal caadil ah, nabada oo waara loo gaadhi lahaa. Soomaaliya dal ballaadhsi ma qabto. Dhibta meesha taallaa waa dadka la gumeysanayo oo ay tahay inay helaan ayaa - ka - talintooda. Talisyada Addis Ababa iyagoo raba inay qariyaan xaqiiqada ayey ilaa maanta Soomaaya ku hayaan haddidaad iyo cagajugleyn. Shacbiga Soomaaliyeed weligiis xaqiisa kama hadhin, waa u heegan difaaca naftiisa, mana noqon doono jid laatiya oo lagu durduriyo.

JAAALLEYAAL,

Waxaa dhowaan Golaha Dhexe go'aan ku gaadhay in amar degdeg ah la soo saaro oo ku saabsan dhibaatooyinka culculus ee ka dhacshay qaxootiga faraha badan ee si isdaba jooqa ugu soo qulqulaya Jamhuuriyadda Dimoqraadiga Soomaaliya. Waxaa go'aankaasi ku guubaabinayey dad Soomaaliyeed ee Jamhuuriyadda deggan inay u gurmadaan walaalahoodaa dhibban, ee u baahan cunno, daawo, hoy iyo hu'ba. Gurmadaasuu waa lama huraan waayo in kasta oo kaalmo dibedda ahi tiimaaddo haddana kuma filna. Qaxootigaas qaarkood waa dad caydh ah oo maal iyo gur-

yaba beelay, ayna qasab ku noqotay JDS inay u sameyso meelo lagu xannaaneeyo. Qaar ka lena waxay ku kala baahsan yihiin magaaloo-yinka Soomaaliya. Geddigoodba waa dad ka soo baxay guryahooda, waxa ka soo eryeyna waa dilka, dhaca iyo cadaadiska ay ku hayaan habeen iyo maalin Ciidammada Gumeysiga Xabashida ee dalkooda haysta iyo kuwa taageeraa. Waxaannu ugu baaqaynaa mar labaad adduunweynaha in loo soo gurmado dadkaas tabalaysan oo noloshooda la badbaadiyo. Waxa kale oo aannu ugu baaqaynaa dowladaha iyo ururrada caalamiga ah in daawo loo helo sababta, taasoo ah in dhulkooda nabad laga dhaliyo, cadaadiskana laga dulqaado.

Sida gobanimadoonka Afrika oo dhan ay Soomaaliya ula jirto, ayey u garab taagnayd welina u garabtaagan tahay halganka ummadda. Carbeed ugu jirto qadiyaddeeda. Dadka Soomaaliyeed ayagoo aaminsan in aayahooda iyo kan ummadda Carbeed aanay sinnaba u kala maarmayn, weligood wax kalamay haddhin raadinta xaqa carbeed. Waxaannu aaminsannahay in dhibaataada Bariga Dhexe si looga gaadho xal nabad oo kama dambeys ah in Dawladda Yuhuuddu ka kacdo dalalkii Carbeed ee ay qabsatay 1967, dadka Reer Falastiinna loo oggolaado aaya - ka - talintiisa xaq ah, dowlad ay leeyihiinna yeeshaan.

JAALEYYAAL:

Tobankaa sannadood ee Kacaanku jiray way-innagii isu sheegnay waxaan soo marnay, sidaan nolosheenna u habaysanay midhaha aan dhalinay, iyo dhibaha innaga horyimid. Waxay ahaayeen toban sannadood oo taariikhda dadka Soomaaliyeed kaga qormay bogag aan tirtirmayn dhinaca walba oo la eego, ha ahaato dadaalka laga sameeyey isbeddelka dhaqaale iyo bulsho, qorista Afka iyo korriin

dhaqanka, iyo hor - u - kaca heerka halganka gobanima doonka. Iyadoo dadka Soomaaliyeed leeyihiin dadaalka badan, haddana kaalmo la innoo geystay ma maqnayn, maxaa yeelay dunidu ma kala maaranto. Waxaannu halka mahad ballaadhan ugu soo jeedinaynaa Dawladaha iyo dadyowga aan saaxiibka iyo walaa-laha nahay ee gacan waxtar ah noo geystay muddadii aan halganka ku jirnay.

Ha yeeshee taa macnaheedu maaha inaan guul ku seexanno. Had iyo jeer dhibuhu waa kuwii jira. Maantana waxa inna horyaal kuwo ka dhashay dhaqaalaha dunida ee isrograga-yo iyo culayska faragelinta shisheeyuhu ku hayso arrimaha mandaqadda. Dhibahaasu waxay saameeyeen maciishadda xoogsatada iyo danyarta. Cadowga dadka iyo Kacaankuna wuxuu rabaa inuu arrimahaas ka faa'iidaysto oo danihiisa gaadho. Waxaa kuwaas ka mid ah canaasiirta qabyaaladda ku ogaadhsanaya ee, iyagoo raba inay lugaha inna jidaan, soo noolaynaya xanta, beenta, qaraabo - kiilka iyo laaluushka. Waxaase u dambeeya hungow. Dadka Soomaaliyeed iyagoo og halka ay ka soo baxeen, iyagoo dhan - dhansaday qiimaha halganka, ma noqonayaan qaar baasanbaasis lagu seexiyo. Way garanayaan in socodka Kacaan weligiiba leeyahay marxalado kala duwan, hakadna imaan karo. Waanay garanayaan in hakadka guulaysan karo adkaysi iyo halgan. Waxa maanta loo baahan yahay waa mitid iyo urursanaan, waa shaqada oon kor-dhinno innagoo xoogga saarayna wax-soo-saarka, waa ilaalinta, tashiilka iyo xannaanynta xoolaha dalka, waa isku tashiga difaaca dalkeenna, waa isku kalsoonaan buuxda. Annagoo aamin buuxa ku qabna in dadka Soomaaliyeed halgankooda sii wedi doono, maalinba maalinta ka dambeysana guulo dhalin doono, iga gudooma SALAAN IYO HAMBALYO.

Bibloyoogarfiyaddii 3 aad ee Halgan

Sannad walba bisha Oktoobar waxaynu u ciidnaa dhalashadii Codka Rasmiga ah ee Golaha Dhexe ee Xisbiga Hantiwadaagga Kacaanka Soomaaliyeed oo markii ugu horeysay soo baxay

bishii Oktoobar 1976. kuna magac baxay «Halgan».

Wargeyska Halgan muddadii uu jiray wuxuu qayb libaax ka qaatay kobcinta garaadka siyaa-

siga ah iyo abaabulka dadweynaha Soomaaliyeed. Wuxuu had iyo goor dadweynaha Soomaaliyeed gaarsiin jiray fariimaha talooyinka iyo talaabooyinka loola jee-do in lagu horumariyo

dhinacyada badan ee dalka horukaciisa ah.

Sannadkan 1979, oo bishan Oktoobar ay saddex jirsatay, wargeyska Halgan wuxuu guulo badan ka soo hooyey in dadweynaha Soomaaliyeed uu u gudbiyo arrimaha la xiriira talooyinka Xisbiga, Go'aannada Shirarka Urrada Bulshada, Khudbadaha Xoghayaha Guud iyo dhammaan talaabooyinka wax ku oolka ah ee wax ka taraya horumarka dhaqaalaha, kobcinta garaadka siyaasiga ah iyo kor u qaadidda dhaqanka iyo hiddaha Soomaaliyeed.

Waxaa kale oo iyana la xuso mudan, maqaaladaha qaayaha leh ee wax tarka u leh dhammaan dadweynaha Soomaaliyeed, gaar ahaanna dadka akhristayaasha ah, ee ku saabsan guud ahaan horumarka bulshada Soomaaliyeed, siyaasadeeda dibadda iyo tan gudahaba iyo xiriirka Xisbiga iyo dawladdu la leedahay adduun weynaha kale.

Halkan waxaan idiinku soo gudbinaynaa bibliyografiyadii 3aad ee Halgan oo ka bilaabma bishii Nofeember. 1978 ilaa bishii Oktoobar 1979, waxayna muujinaysaa daymooyinka iyo maqaalado kale oo muhiim ah kana caawinaaya akhristayaasha haddii ay u baahdaan in ay dib u raacaan maqaaladahaas iyo cadadka ay ku soo baxeen. **Daymooyinka iyo Maqaaladaha kale ee Muhiimka ah :**

- 1) Kulanka saddexaad ee Baqdaad

Raadka dhaqaaluhu ku leeyahay denbiga.

25 Nofeember 1978

- 2) Abaartii daba-dheer II

26 Diisemeber 1978

- 3) Machadka Culuunta Siyaasadda iyo diyaarinta kaadirka

27 Janaayo 1979

- 4) Khudbaddii Xoghayaha Guud uu ku furay Shirweyne-

nihii aan caadiga ahayn ee XHKS.

Go'aannadii Shirweynaha aan caadiga ahayn 28 Feb. 79

- 5) Soomaaliya iyo Sanadka Caruurta Halganka Haweenka Adduunka 29. 5. 1979

- 6) Khudbadihii Xoghayaha Guud ee 1da Maajo iyo 15ka Maajo.

— Shirkii Muqdisho ee Guddiyadda Shaqada ee U. M. A.

— Guul goor walba ah geeskhayagu ha sido 31. Abr. Maaj 79

- 7) Shirkii «Franz Fanon» ee Muqdisho milicsiga dhaqaalaha Soomaaliyeed 32 - 33 Jun Luuliyo 1979

- 8) Dastuurka cusub ee J. D. S. 34 - 35 Agoosto — Sebteember 79

- 9) Toban Guuro Toolmaan 36 - 37, Oktoobar Nofeember 1979

GUUD MAR SUUGAANTA

SOOMAALIYEED

(ka yimid bogga 30aad)

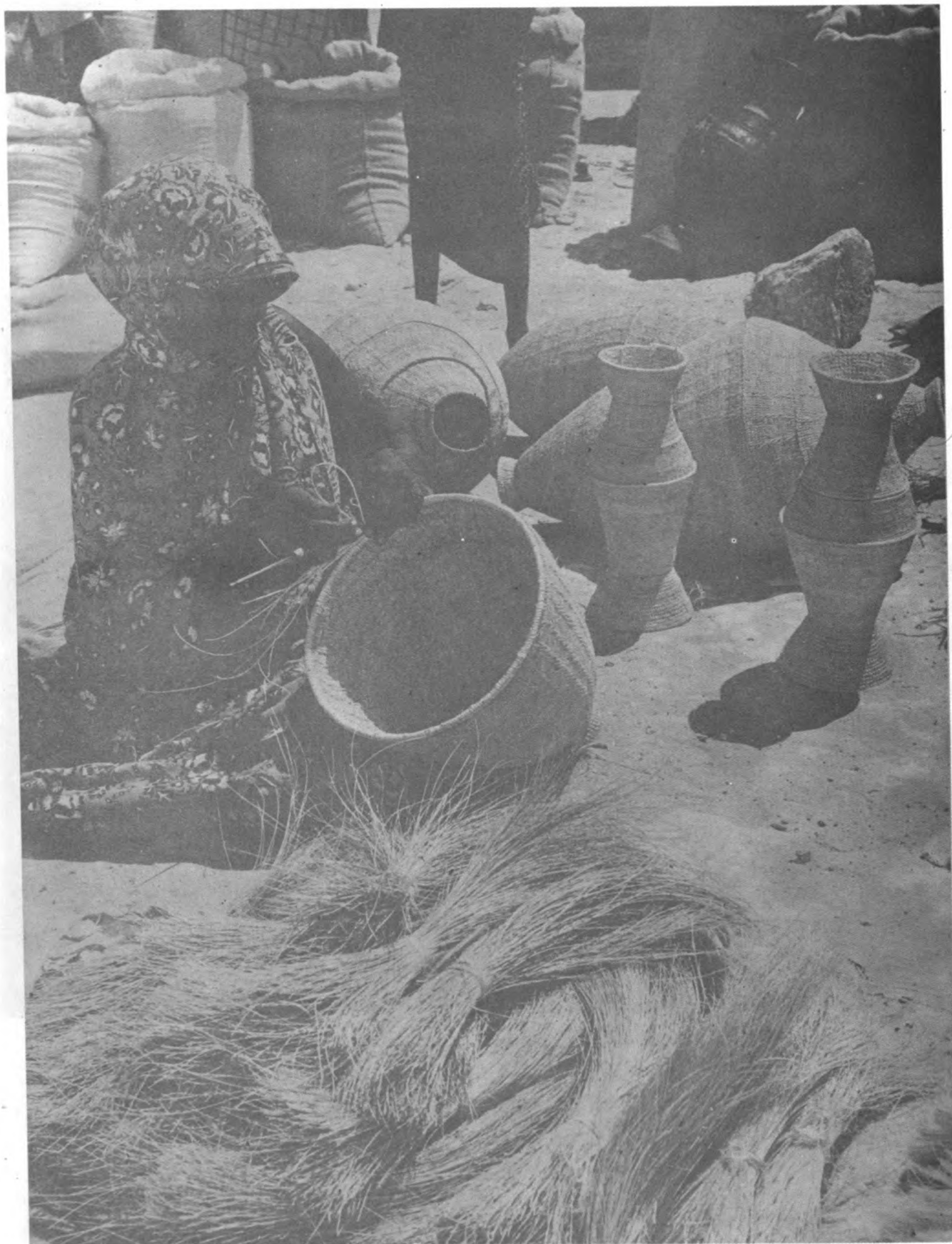
mada Soomaaliyeed ee u qalanta in aynu meeshaan kaga hadalo maanta. Xubnaha gundhigga u ah ilbaxnimada Soomaaliyeed, sida suugaanta,

afka, muusikada, kutwaas oo inaga dhiga kuwo ka duwan dadka kale oo idil, waa hore bay inaga lumi lahaayeen; sababta oo ah dhaqammadii shisheeye ee kala duwanaa ee isku hardiyayey geeska Afrika boqol - guurooyinkii tegey, taawinayeyna in ay tirtiraan ilbaxnimadaas qadiinka ah ee Soomaaliyeed. In kastaba, kartida iyo hodannimada ilbaxnimadaasi waxay awoodey in ay dhaqammadaas shisheeye ee ka hor yimid kala soo

baxdo wixii qiime lahaa ee isku kobciso, isla markaasna iska caabbido wixii lur iyo laq-dabo leh ee taawinayey in ay wiiqaan gundhiggii adkaa ee ilbaxnimada Soomaaliyeed ku dul dhisnayd. Sidaas darteed, ilbaxnimada qaranka Soomaaliyeed waxay soo martay waayahaas iskobcinta iyo iskacaabbiyidda xumaha dhaqanka qalaad, uguna suuroowdey in ay noqoto hantida hodonka ah ee qaranku haysto maanta.

**Looma kala harin rag iyo dumar , dhalinyaro iyo waayeel codsinta
Dastuurka J D S.**

Farshaxanimada, haweenk soomaaliyeed hibo ayey u leeyihiin.

✓ PERIODICAL
THIS DOES NOT CIRCULATE

